II

(Neleģislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS

(2009. gada 2. decembris)

par valsts atbalstu C 39/08 (ex N 148/08), ko plānojusi Rumānija mācībām uzņēmumā "Ford Craiova"

(izziņots ar dokumenta numuru C(2009) 9350)

(Autentisks ir tikai teksts rumāņu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2010/357/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zona līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas aicinātas izteikt savas piezīmes atbilstoši iepriekšminētajiem noteikumiem ([1]),

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Ar 2008. gada 1. aprīļa vēstuli Rumānija informēja Komisiju par individuālu *ad hoc* mācību atbalstu 57 miljonu euro apmērā automašīnu ražotājam "Ford Romania SA", kas atrodas Krajovā.

(2) Ar 2008. gada 10. septembra vēstuli Komisija informēja Rumāniju, ka tā ir nolēmusi uzsākt EK līguma 88. panta 2. punktā (tagad LESD 108. panta 2. punkts) ([2]) paredzēto procedūru attiecībā uz paziņoto atbalstu, un aicināja ieinteresētās personas izteikt savas piezīmes ([3]).

(3) Rumānija iesniedza savas piezīmes 2008. gada 7. novembra vēstulē. Komisija 2008. gada 18.–19. novembrī tikās ar Rumānijas iestādēm un uzņēmuma "Ford" pārstāvjiem Krajovas rūpnīcas telpās.

(4) 2008. gada 26. novembra vēstulē Komisija piekrita atbalsta saņēmēja lūgumam pagarināt piezīmju iesniegšanas termiņu. Uzņēmums "Ford" iesniedza savas piezīmes ar 2008. gada 18. decembra vēstuli. Šīs piezīmes tika pārsūtītas Rumānijai ar 2009. gada 9. marta vēstuli.

(5) Komisija pieprasīja papildu informāciju ar 2009. gada 6. marta un 2009. gada 23. jūnija vēstulēm. Rumānijas iestādes atbildēja attiecīgi 2009. gada 2. aprīlī un 2009. gada 22. jūlijā.

(6) Komisija nesaņēma piezīmes no citām ieinteresētām trešām personām.

([1]) OV C 270, 25.10.2008., 29. lpp.

([2]) Sākot ar 2009. gada 1. decembri, EK līguma 87. un 88. pants ir kļuvuši attiecīgi par LESD 107. un 108. pantu. Abi noteikumu kopumi būtībā ir identiski. Šajā lēmumā atsauces uz LESD 107. un 108. pantu pēc nepieciešamības jāsaprot kā atsauces attiecīgi uz EK līguma 87. un 88. pantu.

([3]) Komisijas lēmums uzsākt procedūru tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, sk. 1. zemsvītras piezīmi.

2. PROJEKTA APRAKSTS

Atbalsta saņēmējs

(7) Atbalsta saņēmējs ir "Ford Romania SA", kas ir daļa no uzņēmuma "Ford Motor Company", kurš 2007. gada 12. septembrī nopirka no Rumānijas Privatizācijas aģentūras AVAS automobiļu rūpnīcu un pārņēma tās darbību, ko agrāk Krajovā vadīja uzņēmumi "SC Automobile Craiova SA" un "SC Daewoo Automobile SA" (turpmāk "Ford Craiova").

(8) Komisija 2008. gada 27. februāra lēmumā secināja, ka privatizācijas līgums radīja nesaderīgu atbalstu, un pieprasīja atmaksāt 27 miljonus euro ([4]). Summa ar procentiem tika atmaksāta 2008. gada 27. jūnijā.

(9) Uzņēmums "Ford" iegādājās Krajovas automobiļu rūpnīcu, lai no 2009. gada sāktu ražot divus jaunus transportlīdzekļus (B-MAV – nelielu daudzfunkcionālu modeli, un ISV – vieglo automašīnu, kas piemērota kravu un/vai pasažieru pārvadāšanai) un lai no 2011. gada sāktu ražot jaunās paaudzes dzinējus ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Šis projekts paredz divu jaunu ražošanas līniju izveidošanu, kopumā ieguldot aptuveni 675 miljonus euro. Saskaņā ar privatizācijas līgumu "Ford" apņēmās paturēt darbā 3 900 pašreizējo darbinieku un radīt jaunas darba vietas, kopumā līdz 2012. gada beigām nodrošinot 9 000 darba vietu.

(10) Krajovas rūpnīca atrodas mazāk attīstītā reģionā, kas var saņemt atbalstu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu. Ar 2008. gada 30. aprīļa lēmumu Komisija apstiprināja reģionālo atbalstu uzņēmumam "Ford Craiova" 143 miljonu euro apmērā, kas atbilst maksimāli pieļaujamajai atbalsta intensitātei šādam lielam investīciju projektam reģionā, kurā atbalsta maksimālā pamatintensitāte ir 50 % apmērā no attaisnojamajām ieguldījumu izmaksām ([5]).

Mācību projekts

(11) Paziņotais atbalsts ir paredzēts plašai piecu gadu mācību programmai, ko uzņēmums "Ford" plāno nodrošināt gan rūpnīcā šobrīd strādājošajiem (3 900) darbiniekiem, gan nākamajiem Krajovas automobiļu rūpnīcas darbiniekiem, kuru kopējais skaits sasniegs 9 000. Tiek lēsts, ka mācību programma varētu izmaksāt 185,5 miljonus euro ([6]), no kuriem 128,5 miljonus euro segs "Ford", bet 57 miljonus euro piešķirs Rumānija mācību atbalsta veidā.

(12) Mācību programmai ir divas daļas.

(13) Vertikālā plaknē programma sastāv no vairākiem līmeņiem. Pirmais līmenis ietver mācības, ko paredz ES/Rumānijas tiesību akti un/vai kas nepieciešamas, lai rūpnīca varētu sekmīgi strādāt – to varētu nodēvēt par "uzņēmumam specifiskām mācībām". Šis mācību līmenis neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem. Ar to saistītās plānotās izmaksas aptuveni 29,7 miljonu euro apmērā pilnībā segs uzņēmums "Ford". Papildu līmeņi iever mācības, kas tiktu nodrošinātas tikai daļēji, ja atbalsta nebūtu (t. i., līdz 40 % no pilna kursa satura); mācības, kas netiktu piedāvātas vispār, ja atbalsta nebūtu; un mācības, kas saistītas ar darbinieku kategoriju atlasi.

(14) Horizontālā plaknē programma piedāvā 269 kursus, kas veltīti četrām galvenajām mācību tēmām/blokiem:

— Drošība: 79 kursi, kuru mērķis ir uzlabot darba drošības kultūru darbavietā. Šajos kursos tiek aplūkotas četras galvenās tēmas: darba drošības pamatprasības darbavietā; mehānismu un individuālās aizsardzības līdzekļu droša izmantošana; gājēju drošība; apdraudējuma risku identificēšana un novēršana. Katrs kurss sastāv no ievaddaļas, kurai seko padziļinātas praktiskās mācības. 61 no 79 šajā mācību kursu paketē piedāvātajiem kursiem var apmeklēt gan strādnieki, gan dažāda līmeņa vadītāji, bet 18 kursi ir paredzēti vienīgi darbiniekiem vadošos amatos.

Mācības, kas uzņēmumam jānodrošina, lai panāktu atbilstību uzņēmuma iekšējiem drošības standartiem un lai apmierinātu ES un Rumānijas darba drošības noteikumu prasības, nav uzskatāmas par atbilstīgām atbalsta piešķiršanai ([7]). Šajā kursu paketē attaisnotās izmaksas ir 17,57 miljoni euro, un atbalstu varētu pieprasīt, lai segtu 8,43 miljonus euro no šīm izmaksām.

([4]) Komisijas 2008. gada 27. februāra Lēmums 2008/717/EK par valsts atbalstu C 46/07 (*ex* NN 59/07), ko īsteno Rumānija saistībā ar *Automobile Craiova* (agrākais *Daewoo Romania*), OV L 239, 6.9.2008, 12. lpp. Komisija konstatēja, ka privatizācijas cena tika samazināta apmaiņā pret "Ford" apņemšanos paturēt darbā esošos darbiniekus (3 900) un radīt jaunas darba vietas, lai līdz 2012. gadam to skaits sasniegtu 9 000, un nodrošināt, lai līdz 2012. gada beigām produkcijas apjoms būtu 200 000 automašīnas gadā. Komisija lika atmaksāt 27 miljonus euro, kas veidoja starpību starp aktīvu neto vērtību un pirkuma cenu. Privatizācijas darījuma ietvaros Rumānijas valdība 2007. gada 7. novembrī parakstīja saistošu saistību vēstuli, apņemoties sniegt uzņēmumam "Ford" reģionālo atbalstu par kopējo summu 156 miljoni euro un nodrošināt atbalstu mācībām par kopējo summu 57 miljoni euro saistībā ar Krajovas projektu.

([5]) Komisijas 2008. gada 30. aprīļa lēmums par valsts atbalstu N 767/07, Reģionālo ieguldījumu atbalsts uzņēmumam "Ford Craiova", OV C 238, 17.9.2008, 4. lpp.

([6]) Atbilstoši saņēmēja 2008. gada 18. decembrī iesniegtajiem datiem.

([7]) Mācībās ietilpst šādi kursi: veselības aizsardzības un darba drošības prasības ražošanā; droša mobilo telefonu izmantošana; enerģijas kontrole un elektroenerģijas padeves pārtraukumi; elektroenerģijas padeves pārtraukumi ražošanā; veselības aizsardzības un darba drošības prasības biroja darbiniekiem; ievadkurss par ražotni apmeklētājiem un darbuzņēmējiem; vides enerģijas stratēģija; *MATS* sistēma un datu pārvaldība saistībā ar bīstamiem materiāliem; risku vērtētāji; norobežotas teritorijas vai būvlaukumi; ugunsgrēka riska novērtēšana un ugunsdrošība; tiesību aktos iekļautās drošības prasības (divreiz gadā); prasības attiecībā uz gājēju drošību (divreiz gadā); veselības aizsardzības un darba drošības prasības vadītājiem un veselības aizsardzības un darba drošības komisija; pirmās palīdzības sniegšana.

— Pamatprasmes: 59 kursi, kuru mērķis ir veicināt darbinieku personisko izaugsmi, iemācot viņiem vispārīgi noderīgas prasmes. Kursos tiek aplūkotas šādas tēmas: rumāņu valoda darbiniekiem, kas ieradušies strādāt no citām valstīm; vadības prasmes maiņas vadītājiem/meistariem; mācības darbam ar *Outlook* un pamata IT prasmes, angļu valoda vietējiem darbiniekiem; lasītprasme un skaitītprasme; pamata vadības prasmes visu līmeņu darbiniekiem; padziļinātas IT mācības; individuālas padziļinātas mācības par "paraugiem" izvēlētajiem darbiniekiem. Tostarp 14 kursi ir piemēroti gan strādniekiem, gan dažāda līmeņa vadītājiem ([8]), bet 45 kursi ir paredzēti vienīgi darbiniekiem vadošos amatos.

To kursu plānotās izmaksas, kuri neatbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem, pilnībā segs uzņēmums "Ford" ([9]). Šo kursu attaisnotās izmaksas ir 93,13 miljoni euro. Atbalstu varētu pieprasīt, lai segtu aptuveni 46,56 miljonus euro no šīm izmaksām. Proti, ir plānots, ka lasītprasmes un skaitītprasmes kursi, kuri tiks piedāvāti gan strādniekiem, gan darbiniekiem vadošos amatos, izmaksās aptuveni 22,5 miljonus euro katrs.

— Uzņēmējdarbības pamati: 73 kursi, kas paredzēti, lai iepazīstinātu darbiniekus ar jaunāko uzņēmējdarbības praksi Eiropā un pasaulē. Daļa no šiem kursiem, t. i., 20 ([10]) no tiem, ir paredzēti gan strādniekiem, gan dažāda līmeņa vadītājiem (brigadieriem, maiņas vecākajiem, speciālistiem un vadītājiem). Pārējie kursi ir paredzēti tikai darbiniekiem vadošos amatos. Trīs mācību jomas šo kursu paketē, t. i., "Ford" speciālās IT sistēmas, uzņēmējdarbības procesi uzņēmumā "Ford" un "Ford" iekšējās kontroles procesi, ietver kursus, kas nepieciešami rūpnīcas efektīvai darbībai, tāpēc tie ir atbalstam neatbilstoši. Pārējie ir noteikti kā izvēles vai papildu kursi, un to mērķis ir pilnveidot darbinieku pieredzi un iemaņas. Šajos papildu mācību kursos tiek aplūkotas vispārīgas tēmas, piemēram, projektu vadīšanas iemaņas, funkcionālā kompetence (cilvēkresursi, iepirkšana, finanses), sešu sigmu modelis (kvalitātes uzlabošana), kā arī tiek organizētas individuālas papildu mācības par "paraugiem" izvēlētajiem darbiniekiem.

Tiek lēsts, ka šo kursu kopējās attaisnotās izmaksas būs aptuveni 8 miljoni euro, no kuriem 4 miljonus euro segs "Ford", bet pārējie 4 miljoni euro tiks piešķirti kā atbalsts. Uzņēmums pilnībā segs to kursu izmaksas, kas saistīti ar uzņēmumam specifiskām mācībām ([11]).

— Ražošanas prasmes: 58 kursi, kuru mērķis ir, izmantojot vienotu kursu paketi, iemācīt ražošanas prasmes, kas pārsniedz konkrētajā darbavietā nepieciešamo prasmju apjomu, lai ļautu darbiniekiem tikt galā ar izaicinājumiem, kas saistīti ar jaunu tehnoloģiju izmantošanu ražošanas vidē kopumā. Divi no šiem kursiem, proti, dzinēju montāža un ražošanas modelēšana, ietilpst uzņēmumam specifiskajās mācībās, tāpēc tie ir atbalstam neatbilstoši. Pārējie kursi tiek kvalificēti kā papildu/izvēles mācības, kas ietver dažādus priekšmetus plašāku tēmu (elektriķu/mehāniķu arods un paplašināta apkope) ietvaros. Lielākā daļa no šajā paketē iekļautajiem kursiem ir paredzēti gan strādniekiem, gan darbiniekiem vadošos amatos ([12]).

Tiek lēsts, ka šo kursu kopējās attaisnotās izmaksas sastādīs aptuveni 39,1 miljonu euro; "Ford" segs aptuveni 18,9 miljonus euro no šīs summas, bet aptuveni 18,2 miljonus euro varētu pieprasīt kā atbalstu.

(15) Tiek plānots, ka mācību programmā iekļautās uzņēmumam specifiskās mācības, ko pilnībā segs "Ford", izmaksās 29,73 miljonus euro ([13]). Attiecībā uz papildu mācībām, kas var pretendēt uz atbalstu, turpmāk dotajā tabulā (miljonos euro) ir redzams attaisnoto izmaksu sadalījums starp mācību programmām un "Ford" ieguldījums.

([8]) Mācībās ietilpst šādi kursi: komandas loma mērķu noteikšanā un politikas izstrādē; nepārtraukta pilnveidošanās; ievads darbā ar datoru un *MS Windows XP*; *MS Excel* pamati; *MS Word 2003* pamati; komandas veidošanas prasmes; atšķirību novērtēšana, veiksmes formula – dažādība un cieņa darbā; instruktora mācības; efektīvas komandas sanāksmes; lasītprasme; biznesa matemātika; ievads par novērtējuma lapu izmantošanu; angļu valoda; vadības prasmes produktu speciālistiem.

([9]) Mācībās ietilpst šādi kursi: plānoto uzdevumu kartītes un to izmantošana; ievads par novērtējuma lapu izmantošanu; stratēģijas, mērķi un galvenie darbības rādītāji.

([10]) Piemēram, ražošanas principi, galveno cēloņu analīze (5 kāpēc); vizuālās rūpnīcas metodes; nodrošināšanās pret kļūdām; trūkumu identificēšana un novēršana; nepārtraukta pilnveidošanās; kvalitātes novērtēšana; procesa statistiskā vadība; uzņēmuma rīcības principi; ražošanas sistēmas u. c.

([11]) Uzņēmumam specifiskajās mācībās ietilpst šādi kursi: procesa kontrole darbavietā; dokumentu pārvaldība un saglabāšana; procesa statistiskās vadības izmantošana uzņēmumā "Ford"; uzņēmuma "Ford" korporatīvā rīcība; iekšējā kontrole uzņēmumā "Ford"; "Ford" ražošanas sistēmas, mācības darbam ar *Captura*; vadības grāmatvedības sistēma "Ford" uzņēmumā; finanšu grāmatvedības un nodokļu procesi "Ford" uzņēmumā; finanšu analīzes procesi "Ford" uzņēmumā; iepirkuma procesi "Ford" uzņēmumā; cilvēkresursu procesi "Ford" uzņēmumā; iepirkuma un pasūtīšanas sistēmas; rekvizīcijas un apstiprinājumu kontrole; iepirkumu un rekvizīcijas sistēmas pircējiem; ar ražošanu nesaistītu pasūtījumu apstrāde tiešsaistē (*SNOOPE*); virspasūtījumu izvēle.

([12]) Izņemot divus medicīnas kursus, proti, atdzīvināšana un pirmā palīdzība pēc elektrošoka un medicīnas iemaņu papildināšana.

([13]) Nominālvērtība.

	Drošība	Pamatprasmes	Uzņēmējdarbības pamati	Ražošanas prasmes	Kopā
Vispārējo mācību attaisnotās izmaksas	16,17	93,13	7,94	36,67	153,91
Specifisko mācību attaisnotās izmaksas	1,49	—	0,16	0,24	1,89
Atbalsts vispārējām mācībām	8,08	46,56	3,97	18,33	76,94
Atbalsts specifiskām mācībām	0,37	—	0,03	0,06	0,46
Kopējais atbalsts	8,45	46,56	4,00	18,39	77,44
"Ford" ieguldījums	9,2	46,56	4,08	18,50	78,39

Iepriekšminētās kopējā atbalsta un "Ford" ieguldījuma summas ir norādītas atbilstoši to nominālvērtībai. Rumānija un "Ford" uzsver, ka uzņēmums ir nolēmis ierobežot atbalsta kopējo summu līdz 57 miljoniem euro. Starpību starp atbalsta kopējo summu, ko programma varētu saņemt, un pieprasītajiem 57 miljoniem euro segs uzņēmums, tādējādi palielinot savu ieguldījumu līdz 98,8 miljoniem euro.

(16) Uzņēmumam specifiskās mācību programmas daļas ietvaros, kas neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, kopumā paredzēts atvēlēt aptuveni 200 000 mācību dienas piecu gadu laika periodā, bet tai programmas daļai, kas atbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, kopumā ir plānots atvēlēt aptuveni 800 000 mācību dienas piecu gadu laika periodā. Attiecīgi katrs no 9 000 darbiniekiem vidēji kopumā mācīsies aptuveni 111 dienas piecos gados. Rumānija un "Ford" arī iesniedza pierādījumus tam, ka lielākā daļa instruktoru (līdz 90 %) tiks pieaicināti darbam programmā no neatkarīgiem specializētiem mācību centriem un ka liela daļa nodarbību notiks ārpus rūpnīcas (šajā sakarā sk. arī 18. apsvērumu turpmāk, kur ir norādīti attaisnotie ceļa izdevumi gan praktikantiem, gan instruktoriem).

(17) Mācību programmas izmaksas tika aprēķinātas, balstoties uz līdzīgām izmaksām, kuras uzņēmumam "Ford" radās, nodrošinot mācības tā rūpnīcā Degenhemā (Apvienotajā Karalistē), un kas tika koriģētas, ņemot vērā izmaksu līmeni Rumānijā, pamatojoties uz sākotnējām prognozēm (2008. gada dati koriģēti atbilstoši prognozētajam inflācijas līmenim turpmākajos gados). Tādējādi tika aprēķinātas šādas vienas mācību dienas un viena praktikanta izmaksas (neskaitot praktikantu algas):

Attaisnoto izmaksu kategorijas	Vispārējās mācības	Specifiskās mācības
Norādījumi un konsultācijas	[…] (*) EUR	[…] EUR
Instruktora atalgojums (2 dienas)	[…] EUR	[…] EUR
Instruktora ceļa izdevumi	[…] EUR	[…] EUR
Praktikanta ceļa izdevumi	[…] EUR	[…] EUR
Rīku un iekārtu nolietojums	[…]EUR	[…]EUR
Mācību telpu īre/nolietojums	[…] EUR	[…] EUR
Mācību materiāli	[…] EUR	[…] EUR
Kopā	181,00 EUR	265,00 EUR

(*) Konfidenciāla informācija.

(18) Attaisnotās izmaksas šai programmai (kas paredzēta kopumā 9 000 darbiniekiem un kas tiks nodrošināta četru gadu laika periodā) ir norādītas turpmāk (atbilstoši to nominālvērtībai, miljonos euro):

	Atbalsts vispārējām mācībām	Atbalsts specifiskām mācībām	Kopā
Instruktoru izmaksas	[45-50]	[0,5-1,0]	[45-50]
Instruktoru ceļa izdevumi	[10-15]	[0-0,5]	[10-15]
Praktikantu ceļa izdevumi	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Citi izdevumi, 4. panta 7. punkta c) apakšpunkts	[10-15]	[0-0,5]	[10-15]
Nolietojums	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Mācību telpas	[5-10]	[0-0,5]	[5-10]
Norādījumi un konsultācijas	[25-30]	[0-0,5]	[25-30]
"Ford" instruktoru izmaksas	[0-5]	[0-0,5]	[0-5]
Algu kompensācija praktikantiem	[40-45]	[0-0,5]	[40-45]
Attaisnotās izmaksas, izņemot algu kompensāciju	[110-115]	[1-2]	[115-120]
Maksimālā atbalsta summa	76,96	0,47	77,44
"Ford" ieguldījums	76,96	1,42	78,39

Atbalsts

(19) Atbalstu veido tiešā dotācija uzņēmumam "Ford Craiova" 57 miljonu euro apmērā uz pieciem gadiem. Atbalsts paredzēts mācību projektam, kura kopējās izmaksas tiek lēstas 185,5 miljonu euro apmērā (nominālvērtība), no kuriem 155,8 miljoni euro ir atbilstīgi mācību atbalstam. Lielākā attaisnoto izdevumu daļa, t. i., 153,93 miljoni euro, saistīti ar vispārējām mācībām. Tikai 1,88 miljoni euro attaisnoto izmaksu attiecas uz specifiskām mācībām. Šim projektam Rumānija piemērojusi 50 % atbalsta intensitāti vispārējām mācībām un 25 % intensitāti specifiskām mācībām. Tādējādi projekts var pretendēt uz 76,96 miljoniem euro vispārējo mācību atbalstam un uz 0,47 miljoniem euro specifisko mācību atbalstam, kopumā veidojot 77,44 miljonus euro lielu atbalstu. Tomēr atbalsta saņēmējs izvēlējās ierobežot valsts atbalstu līdz 57 miljoniem euro (sk. arī 15. apsvērumu iepriekš).

(20) Rumānija apgalvo, ka, tā kā nebūtu iespējams paredzēt *ex ante* precīzas katra mācību kursa izmaksas programmā, kuras plānotais ilgums ir pieci gadi, atbalsta saņēmējam ir nepieciešams dot zināmu elastīgumu, lai pārdalītu atbalstu starp dažādām attaisnotām izmaksām gadījumā, ja faktiskās izmaksas atšķirtos no paredzētajām standarta izmaksām. Šis elastīgums ļautu atbalsta saņēmējam optimizēt mācību programmu tās īstenošanas gaitā, tomēr ievērojot sākotnējo mācību jomu, kā arī kopējo atbalsta apjomu un intensitāti.

(21) Savā 2009. gada jūlija iesniegumā Rumānija arī ierosināja, ka atbalstu varētu piešķirt saņēmējam avansā laika intervālos, kas tiktu saskaņoti ar saņēmēju (piem., reizi ceturksnī), un tas balstītos uz standarta pieprasītām izmaksām. Tad atbalsta saņēmēja iekšējiem revidentiem būtu jāpārbauda faktiskie izdevumi katrā finanšu gadā un jāveic ikgadēja atbalsta maksājumu korekcija atbilstoši piemērojamam atbalsta intensitātes maksimālajam līmenim. Atbalsta izmaksas noteikumiem un nosacījumiem būtu jābūt noteiktiem atsevišķā Rumānijas tiesību aktā.

3. LĒMUMS UZSĀKT OFICIĀLU IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRU SASKAŅĀ AR EK LĪGUMA 82. PANTA 2. PUNKTU

(22) Komisija 2008. gada 10. septembra lēmumā par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu pauda šaubas par šādiem aspektiem: atbalsta pamatojums, stimulējošās ietekmes esamība/atbalsta nepieciešamība, reģionālā un mācību atbalsta kumulācija, kā arī atbilstība tā sauktajam "*Deggendorf* principam" (visi šie aspekti tiek aplūkoti turpmāk).

Stimulējošā ietekme/nepieciešamība

(23) Komisija izvirzīja šādus jautājumus: i) vai daļa no mācībām, kas noteiktas kā atbilstīgas atbalstam, "Ford" nebūtu jānodrošina jebkurā gadījumā vismaz esošajiem darbiniekiem, lai rūpnīca varētu strādāt, ieviešot jaunākās ražošanas tehnoloģijas; un ii) vai daļa no mācībām, kas iekļautas darba drošības kursu paketē, uzņēmumam nebūtu jānodrošina obligātā kārtā saskaņā ar ES un/vai Rumānijas darba drošības noteikumiem. Ja tas tā ir, atbalsts nebūtu saderīgs ar iekšējo tirgu LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē, jo ar to subsidētu mācības, kas tiktu nodrošinātas jebkurā gadījumā, un līdz ar to "[neveicinātu] konkrētu saimniecisko darbību … attīstību".

Pamatojums

(24) Komisija apšaubīja, vai daļa no mācībām, kas piedāvātas jaunpieņemtiem darbiniekiem, ir pamatota, jo "Ford" bija iespēja pieņemt darbā jaunus kvalificētus darbiniekus.

Kumulācija/Reģiona nemateriālās problēmas

(25) Lēmumā par procedūras uzsākšanu izvirzīts jautājums par to, vai daļa no ierosinātajām mācībām nerisinātu reģiona nemateriālās problēmas, kas izpaužas kā esošā darbaspēka prasmju trūkums, kuru uzņēmumam jau kompensēja ar reģionālo ieguldījumu atbalstu, ko piešķīra 2008. gadā ([14]).

Deggendorf princips

(26) Saskaņā ar esošo judikatūru ([15]) jaunu atbalstu nevar izmaksāt, kamēr agrāk piešķirtais nesaderīgais atbalsts nav pilnībā atgūts. Oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanas brīdī Rumānijas iestādes nebija pierādījušas, ka ar Krajovas rūpnīcas privatizāciju saistītais atbalsts, ko Komisija atzinusi par nesaderīgu ar EK līgumu (tagad LESD) 2008. gada 27. februāra lēmumā ([16]), ir pilnībā atgūts.

4. RUMĀNIJAS PIEZĪMES

(27) Pēc izmeklēšanas procedūras uzsākšanas Rumānija iesniedza savas piezīmes attiecībā uz i) juridisko pamatu, lai novērtētu atbalsta saderīgumu ar Līgumu; ii) atbalsta stimulējošo ietekmi; un iii) atbilstību tā sauktajam *Deggendorf* principam.

Juridiskais pamats novērtējumam

(28) Rumānija apgalvo, ka atbilstoši tiesiskās noteiktības principam atbalsts ir jānovērtē saskaņā ar kritērijiem, kas tika piemēroti paziņojuma izdarīšanas brīdī (2008. gada aprīlī). Toreiz vēl joprojām tika piemērota Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regula (EK) Nr. 68/2001 par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu mācību atbalstam ([17]), bet 2008. gada 9. augustā tika publicēta vispārējā grupu atbrīvojuma regula ([18]) (turpmāk "VGAR"), kas stājās spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas.

(29) Rumānija uzskata, ka VGAR iekļautie novērtēšanas kritēriji daļēji atšķiras no Regulā (EK) Nr. 68/2001 minētajiem kritērijiem. Rumānija arī uzsver, ka, izdarot paziņojumu, tika ņemts vērā, ka vispārējā atbalsta maksimālā intensitāte ir 50 % un speciālā atbalsta intensitāte – 25 % atbilstoši Regulai (EK) Nr. 68/2001, taču saskaņā ar VGAR vispārējām mācībām paredzētā atbalsta intensitāte var sasniegt 60 % un specifiskām mācībām – 25 %.

(30) Rumānija arī uzskata, ka, pieņemot lēmumus *Ford Genk* ([19]) un *GM Antwerp* ([20]) lietās, Komisija ir ieņēmusi stingru nostāju attiecībā uz mācību atbalsta novērtējumu atbilstoši stimulējošās ietekmes kritērijam, kas neatbilst Komisijas vispārējai pieejai mācību atbalstam un Lisabonas stratēģijas mērķiem.

([14]) Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

([15]) Spriedums apvienotajās lietās T-244/93 un T-486/93 *TWD/Komisija* [1997] II-2265 un spriedums lietā C-355/95 P *TWD/Komisija* [1997] *ECR* I-2549.

([16]) Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

([17]) OV L 10, 13.1.2001, 20. lpp.

([18]) Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula), OV L 214, 9.8.2008, 3. lpp.

([19]) Komisijas 2006. gada 4. jūlija Lēmums 2006/938/EK par valsts atbalstu, ko Beļģija plāno piešķirt *Ford Genk* (Nr. C 40/2005 (ex N 331/2005)) (OV L 366, 21.12.2006., 32. lpp.).

([20]) Komisijas 2007. gada 4. aprīļa Lēmums 2007/612/EK par valsts atbalstu C 14/06, ko Beļģija paredz īstenot attiecībā uz *General Motors Belgium* Antverpenē (OV L 243, 18.9.2007., 71. lpp.).

Stimulējošā ietekme

(31) Nepieciešamība. Būtībā Rumānija apgalvo, ka bez atbalsta uzņēmuma mācību programma nebūs tik vērienīga, nodrošinot darbiniekiem tikai tās mācības, kas ir nepieciešamas darbam rūpnīcā (tās veido aptuveni 17 % no piedāvātās programmas, un attiecīgās izmaksas pilnībā segs uzņēmums), un piedāvājot daudz mazāk papildu kursu.

(32) Ir apgalvots, ka "Ford" Krajovas rūpnīca spētu funkcionēt, nenodrošinot papildu mācības, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem, jo esošajiem darbiniekiem jau ir pieredze automobiļu ražošanā, un jaunās tehnoloģijas, kas tiks izmantotas rūpnīcā, ļauj "mācīties darot", ko apliecina citu "Ford" ražotņu pieredze, kur šādas papildu mācības netika nodrošinātas.

(33) Rumānija arī detalizēti izskaidro atšķirību starp kursiem, kas nepieciešami rūpnīcas darbības nodrošināšanai (un kurus pilnībā finansēs uzņēmums), un papildu kursiem ("noderīgiem, bet ne obligātiem") katrā mācību kursu paketē.

(34) Drošība: lielākā daļa no piedāvātajiem kursiem ietilpst četrās tēmu apakšgrupās (darba drošības pamatprasības darbavietā; mehānismu un individuālās aizsardzības līdzekļu droša izmantošana; gājēju drošība; apdraudējuma risku identificēšana un novēršana), un tie ir nepieciešami darba drošības kultūras izveidošanai darbavietā. Daži no šiem kursiem tiks organizēti, lai nodrošinātu atbilstību ES un Rumānijas darba drošības noteikumu prasībām, citu kursu mērķis ir panākt atbilstību "Ford" rūpnīcas iekšējiem drošības standartiem. Attiecībā uz pēdējiem minētajiem kursiem Rumānija skaidro, ka "Ford" piemēro iekšējās drošības standartus, kas pārsniedz tiesību aktos noteiktās minimālās prasības. Katrā ziņā atbalsta piešķiršanai neatbilst ne tie darba drošības kursi, kurus paredz tiesību akti, ne tie, kuru nepieciešamību nosaka uzņēmuma iekšējā drošības politika. To izmaksas pilnībā segs uzņēmums. Papildu darba drošības mācības, kurām tiek pieprasīts 3,2 miljonus euro liels atbalsts, veido atsevišķi kursi, kuru mērķis ir turpināt veicināt izpratni un mainīt uzvedības modeļus, kā arī individuālas nodarbības par "paraugiem" izvēlētajiem darbiniekiem. Šo padziļināto mācību veidi ir noderīgi darbiniekiem, taču nav nepieciešami uzņēmumam.

(35) Pamatprasmes: šo mācību kursu mērķis ir veicināt darbinieku personisko izaugsmi, un tie ir maz saistīti ar tiešajiem darba pienākumiem. Daudzos šajā mācību paketē piedāvātajos kursos tiek apgūtas vispārējas IT prasmes, angļu valoda, lasītprasme un skaitītprasme u. c. Piemēram, lasītprasmes un skaitītprasmes kursu mērķis ir aizpildīt robus zināšanās, kas atklājās, pārbaudot pieaugušos darbiniekus, kuri strādā rūpniecības nozarēs visā pasaulē neatkarīgi no viņu izglītības līmeņa. Lasītprasme un skaitītprasme nav nepieciešama tiešo pienākumu veikšanai darbā, jo rūpnīcā izmantotās tehnoloģijas pamatā ir *Visual Factory* sistēma, kas sniedz vienkāršas, vizuālas darba instrukcijas. Lasītprasmes un skaitītprasmes kursu mērķis ir pilnveidot darbinieku spēju formulēt un tekoši izklāstīt idejas/koncepcijas, kā arī pareizi interpretēt izmaiņas apkārtējā vidē kvantitatīvā izteiksmē. Tāpat šajā mācību paketē ietilpst kursi, kas ļauj visu līmeņu darbiniekiem apgūt pamata vadības prasmes. Pēc Rumānijas domām, šādas iemaņas ir noderīgas visu kategoriju darbiniekiem neatkarīgi no viņu izglītības līmeņa. No šādām mācībām galvenokārt gūst labumu paši darbinieki, uzlabojas viņu dzīves kvalitāte, un tas savukārt pozitīvi ietekmē reģionu un sabiedrību kopumā.

(36) Uzņēmējdarbības pamati: šo mācību kursu mērķis ir pilnveidot darbinieku vadīšanas prasmes un funkcionālo kompetenci. Trīs mācību jomas ir saistītas ar īpašām, uzņēmumam nepieciešamām vadīšanas prasmēm ("Ford" speciālās IT sistēmas, uzņēmējdarbības procesi uzņēmumā "Ford", "Ford" iekšējās kontroles procesi), un to izmaksas pilnībā sedz uzņēmums. Papildu kursos var apgūt prasmes, kuras var plaši pielietot citos uzņēmumos vai nozarēs. Tajos tiek aplūkotas vispārīgas tēmas, piemēram, projektu vadības iemaņas, cilvēkresursi, iepirkumi, finanses, sešu sigmu modelis (metodika, kas ļauj izvairīties no atkārtotām kļūdām un kuru izmanto daudzās nozarēs), kā arī tiek sniegtas individuālas nodarbības par "paraugiem" izvēlētajiem darbiniekiem. Šīs mācības neapšaubāmi dod labumu arī uzņēmumam, jo, uzlabojoties darba videi, samazinās hierarhijas līmeņi uzņēmumā, taču lielāko labumu iegūst paši praktikanti, jo tādējādi palielinās viņu konkurētspēja darba tirgū. Šai mācību paketei tiek pieprasīts 4,33 miljonus euro liels atbalsts.

(37) Ražošanas iemaņas: šī kursu pakete arī ietver mācības, kas pārsniedz konkrētajā darbavietā nepieciešamo prasmju apjomu. Kursus, kuros darbinieki apgūst ražošanā veicamos ikdienas uzdevumus, proti, autokrāvēju vadīšanu un apkopi, darbu ar robottehniku un automatizētajām sistēmām, pilnībā finansēs uzņēmums. Papildu mācības tiks piedāvātas divās vispārējās jomās: prasmju pilnveidošana elektriķa/mehāniķa arodā (kas uzlabo darbinieku konkurētspēju, bet nav nepieciešama tiešo darba pienākumu veikšanai) un paplašināta (padziļināta) apkope, automatizācija un robottehnika. Abos gadījumos darbinieki mācīsies izmantot dažādas augsto tehnoloģiju iekārtas, kas viņu pašreizējā darbā netiek pielietotas. Šī kursu pakete varētu saņemt 18,9 miljonus euro lielu atbalstu.

(38) Turklāt Rumānija uzskata, ka ierosinātā atbalsta stimulējošā ietekme ir jāizvērtē visas mācību programmas kontekstā, nevis novērtējot atsevišķi katru mācību tēmu vai kursu. Izvērtējot mācību tēmas un/vai kursus atsevišķi ārpus kopējā konteksta, rezultāti varētu būt neprecīzi. Šāds atsevišķs novērtējums varētu neatspoguļot mācību programmas kā vienotas paketes pievienoto vērtību, kas pārsniedz vienkāršu visu to ieguvumu summu, kas rodas, nodrošinot mācības konkrētās jomās.

(39) Pamatojums. Attiecībā uz pamatojumu mācībām, ko paredzēts sniegt jaunpieņemtajiem darbiniekiem, Rumānija nošķir jautājumu par uzņēmuma (neapstrīdamo) spēju pieņemt darbā jaunus kvalificētus darbiniekus no jautājuma par to, vai papildu mācības ir pamatotas šādā gadījumā. Papildu mācības ļauj apgūt vispārīgas iemaņas, kas nav nepieciešamas, veicot tiešos darba pienākumus, un tāpēc tās ir pamatotas un noderīgas visu kategoriju darbiniekiem neatkarīgi no viņu izglītības līmeņa.

(40) Reģiona nemateriālās problēmas. Attiecībā uz jautājumu, vai ierosinātais mācību atbalsts kompensēs reģiona nemateriālās problēmas, kas izpaužas kā prasmju trūkums, kuru jau kompensēja reģionālais ieguldījumu atbalsts, Rumānija apgalvo, ka reģionālā ieguldījumu atbalsta un mācību atbalsta pasākumiem ir dažādi mērķi (tāpēc tie ir paredzēti atšķirīgu problēmu risināšanai) un tie saistās ar atšķirīgām attaisnotām izmaksām. Reģionālā ieguldījumu atbalsta mērķis ir veicināt investīcijas mazāk attīstītos ES reģionos, bet mācību atbalsta mērķis ir kompensēt nepietiekamas investīcijas mācībās, kas raksturīgi visās ES dalībvalstīs. Turklāt reģionālā atbalsta gadījumā labumu galvenokārt iegūst ieguldītājs, bet mācību atbalsta gadījumā šis "sadalījums" ir pretējs, jo tad lielāko labumu iegūst darbinieki.

(41) Rumānija arī uzsver, ka reģiona "nemateriālās" problēmas, kas saistītas ar vietējo darbinieku nepietiekamajām iemaņām, nav viens no ES mazāk attīstīto reģionu atlases kritērijiem. Šie kritēriji ir IKP uz vienu iedzīvotāju, bezdarba līmenis, iedzīvotāju blīvums u. c. Bez tam agrāk Komisija ir apstiprinājusi atbalstu mācībām, pamatojoties cita starpā uz argumentu, ka tas varētu palīdzēt novērst neizdevīgus konkurences apstākļus, kas izveidojušies slikti kvalificētā vietējā darbaspēka dēļ (*Webasto* ([21]), *Vauxhall Motors* ([22])).

(42) Turklāt pamatojums, saskaņā ar kuru projekti, kas ir saņēmuši reģionālu ieguldījumu atbalstu, nevar saņemt mācību atbalstu, netieši sodītu Eiropas Savienības mazāk attīstītos reģionos, liedzot tiem iespēju atbalstīt mācību projektus.

Deggendorf princips

(43) Rumānija iesniedza dokumentus, kas apstiprina, ka 2008. gada 27. jūnijā uzņēmums "Ford Motor Company" atmaksāja nesaderīgo privatizācijas atbalstu 27 miljonu euro ([23]) apmērā un uzkrātos procentus. Tāpēc Rumānija uzskata, ka paziņotais atbalsts atbilst tā sauktajam *Deggendorf* principam.

5. IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

(44) "Ford" iesniedza savas piezīmes 2008. gada 18. decembrī, apstiprinot Rumānijas izklāstītos faktus un argumentus, un pievienojot papildu argumentus saistībā ar ierosinātā atbalsta stimulējošo ietekmi.

Ievērojams pašu ieguldījums

(45) "Ford" uzsver, ka ievērojama šīs plašās mācību programmas daļa tiek finansēta no pašu resursiem, proti, 128,5 miljoni euro no visa projekta kopējām plānotām izmaksām 185,5 miljonu euro apmērā. Turklāt mācības, ko paredz tiesību normas un/vai kas nepieciešamas rūpnīcas darbības nodrošināšanai, nav atzītas par atbilstīgām atbalstam, un tās pilnībā finansēs uzņēmums. Turklāt, sākot no 2009. gada, esošajiem darbiniekiem jau tiek piedāvātas uzņēmumam specifiskās mācības, kuru izmaksas ir aptuveni 29,7 miljoni euro.

Samazināta atbalsta kropļojošā ietekme

(46) Attiecībā uz atbalsta iespējamo kropļojošo ietekmi "Ford" uzsver, ka programma galvenokārt paredz nodrošināt vispārējas mācības, no kurām galveno labumu iegūs darbinieki, bet uzņēmums gūs tikai netiešu labumu. Tādējādi mācību atbalsta kropļojošā ietekme varētu būt vienīgi sekundāra un netieša. Līdz ar to "Ford" uzskata, ka ar atbalsta ietekmi saistītos apsvērumus, raugoties no "attiecīgo tirgu struktūras" un "rūpniecības nozares specifikas" viedokļa, nevar piemērot vispārējām mācībām, tā kā plānotais rezultāts un tehniskās iespējas kopumā nemainīsies. Savukārt specifiskās mācības var tiešā veidā uzlabot uzņēmuma produktivitāti un tādējādi ietekmēt tā stāvokli tirgū. Tomēr specifiskās mācības veido tikai nelielu daļu no piedāvātajām papildu mācībām.

([21]) Komisijas lēmums lietā par valsts atbalstu N 653/2005, Mācību atbalsts "Webasto Portugal" (OV C 306, 15.12.2006., 14. lpp.).

([22]) Komisijas lēmums lietā par valsts atbalstu C 23/2007, Mācību atbalsts "Vauxhall at Ellesmere Port" (OV C 243, 17.10.2007., 4. lpp.).

([23]) Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

Mācību nepieciešamība

(47) Atbildot uz jautājumu, vai daļa no mācībām, kas atzīta par atbilstošu atbalsta saņemšanai, nebūtu jāsniedz jebkurā gadījumā, lai nodrošinātu atbilstību uzņēmuma iekšējiem drošības standartiem, "Ford" uzsver, ka šis pamatojums radītu normatīvus izkropļojumus, "cenšoties nonivelēt standartus": ja no mācību atbalsta varētu gūt labumu vienīgi uzņēmumi, kuros ir zemi iekšējie drošības standarti, tad pārējie uzņēmumi galu galā zaudētu motivāciju paaugstināt savus iekšējos drošības standartus. Šajā sakarā "Ford" vēlas zināt, vai ierosināto mācību atbalstu, kas jebkurā gadījumā jāpiešķir saņēmējam, nevajadzētu noteikt, nevis atsaucoties uz uzņēmuma iekšējiem standartiem, bet uz objektīviem kritērijiem, kas tiek piemēroti visiem attiecīgās nozares uzņēmumiem. Bez tam, pateicoties šim investīciju projektam, līdz 2012. gadam "Ford" kļūs par lielāko darba devēju rūpniecības nozarē Rumānijā. Šāda veida investīcijas kalpo par pozitīviem piemēriem ekonomikā, un Rumānijas valdība atbalsta "Ford" plānus izveidot Krajovas rūpnīcu par etalonu citiem darba devējiem un jauniem investoriem.

(48) "Ford" arī atzīmē, ka kopumā papildu mācības, kas atzītas par atbilstīgām atbalsta piešķiršanai, nav nepieciešamas rūpnīcas darbības nodrošināšanai, ņemot vērā, ka šobrīd "Ford" grupas uzņēmumi izmanto racionālas ražošanas sistēmu. Laika gaitā automobiļu ražotāji ir pārgājuši no "masveida ražošanas" uz "racionālu ražošanu", kas galvenokārt liecina par tendences maiņu, palielinot līdzdalību visos iekšējās organizācijas līmeņos. Mācību programmas daļa, kas neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, būtu pietiekama, lai rosinātu šo tendences maiņu.

Reģiona nemateriālās problēmas

(49) "Ford" piekrīt Rumānijas izklāstītajiem argumentiem, noraidot ideju par iespējamo reģionālā ieguldījumu atbalsta un mācību atbalsta pārklāšanos saistībā ar reģiona nemateriālajām problēmām, kas izpaužas kā darbaspēka zemā kvalifikācija, kā arī uzskata, ka ir jāņem vērā prasmju un izglītības līmenis reģionā, novērtējot, vai ierosinātajam mācību atbalsta pasākumam ir pozitīva ārējā ietekme.

Hipotētiskā analīze

(50) "Ford" piedāvā salīdzinājumu starp mācību programmu, kas tika piedāvāta uzņēmuma rūpnīcā Sanktpēterburgā, un to programmu, kuru ir ierosināts īstenot Krajovas rūpnīcā. Salīdzinājuma mērķis ir parādīt, ka "Ford" rūpnīca var efektīvi strādāt, piedāvājot mazāk vērienīgu mācību programmu salīdzinājumā ar to, ko plānots īstenot Krajovas rūpnīcā, no kā izriet, ka atbalstam papildu mācībām Krajovas rūpnīcā ir stimulējoša ietekme.

(51) "Ford" uzskata, ka abu mācību projektu salīdzinājums ir adekvāts šādu iemeslu dēļ:

— Ražošana. Sanktpēterburgā "Ford" pārņēma rūpnīcu, kas iepriekš ražoja lielizmēra dzinējus kuģu būves un aizsardzības rūpniecības vajadzībām, bet Krajovas rūpnīcā iepriekš tika ražoti automobiļi. Sanktpēterburgā "Ford" ražo tikai transportlīdzekļus (*Ford Focus II* modeļa variantus kopš 2002. gada un *Ford Mondeo* modeli kopš 2009. gada), turpretim Krajovā "Ford" ražos gan transportlīdzekļus, gan dzinējus. Atšķirībā no Krajovas rūpnīcas Sanktpēterburgas rūpnīcā nav presēšanas ceha. Kaut arī pastāv šīs atšķirības, "Ford" uzskata, ka ražošanas uzsākšanas apstākļi Krajovas un Sanktpēterburgas rūpnīcās ir salīdzināmi, jo abas rūpnīcas tika iegādātas, lai izveidotu jaunas automobiļu ražošanas līnijas. Abās rūpnīcās tiek izmantota tā pati "Ford ražošanas sistēma" ("*FPS*") un ražošanas posmi ir salīdzināmi, tostarp arī nepieciešamais darbaspēka prasmju līmenis.

— Darbaspēks. Sanktpēterburgā "Ford" nepārņēma esošo rūpnīcas darbaspēku. Jaunpieņemtie darbinieki kopumā bija jaunāki, kvalificētāki un mazāk pieredzējuši nekā Krajovas rūpnīcas esošais darbaspēks. Neskatoties uz šīm atšķirībām, "Ford" uzskata, ka abu rūpnīcu darbaspēks sākumā bija salīdzināms. Abu rūpnīcu darbinieki bija pieraduši pie darba apstākļiem uzņēmumos, kuri nedarbojas tirgus ekonomikas apstākļos, un šis sākotnējais apstāklis izpaudās, piemēram, atšķirīgā darbinieku darba drošības kultūrā, salīdzinot ar viņu rietumvalstu kolēģiem, kā arī nelielā vadības un funkcionālajā pieredzē, strādājot daudznacionālā uzņēmumā (neatkarīgi no darbinieku izglītības līmeņa).

(52) Sanktpēterburgas rūpnīcā īstenotās mācību programmas struktūra bija līdzīga tai, ko plānots īstenot Krajovas rūpnīcā. Tomēr Sanktpēterburgas rūpnīcā "Ford" nodrošināja tikai nepieciešamo mācību minimumu, un darbinieki vadošos amatos piedalījās plašākās mācībās nekā citi darbinieki. Ražošana tika uzsākta 2002. gadā, piedāvājot tikai to mācību minimumu, kāds bija nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību "Ford" kvalitātes un drošības prasībām.

(53) "Ford" modelēja situāciju, piemērojot Sanktpēterburgas mācību programmu 9 000 Krajovas rūpnīcas darbinieku. Tika secināts, ka Sanktpēterburgā izmantotā mācību programma nodrošinātu tikai aptuveni 26 % no tā mācību apjoma, ko paredzēts īstenot Krajovas rūpnīcā. Proti, šādā programmā mācības par darba drošību tiktu piedāvātas tikai 57 % apjomā, pamatprasmes – 2 %, uzņēmējdarbības pamati – 30 %, bet ražošanas prasmes – 47 % apjomā no Krajovas rūpnīcā plānotās programmas.

6. ATBALSTA NOVĒRTĒJUMS

6.1. Atbalsta esamība

(54) Rumānijas paziņotais pasākums par labu uzņēmumam "Ford Craiova" atbilst kumulatīvajiem nosacījumiem, kas liek to atzīt par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Pasākums paredz tiešo dotāciju no Rumānijas valsts līdzekļiem. Pasākums ir arī selektīvs, jo tas paredz *ad hoc* individuālu finansiālu atbalstu vienam saņēmējam – uzņēmumam "Ford Craiova". Saņēmējs gūst labumu no pasākuma, jo tam nav jāsedz visas ierosinātās mācību programmas izmaksas. Pasākums kropļo konkurenci, dodot priekšroku saņēmēja uzņēmumam salīdzinājumā ar konkurentiem, kuri nesaņem atbalstu līdzīgiem nolūkiem. Visbeidzot, tiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, tā kā saņēmējs un tā konkurenti realizē savu produkciju ne tikai Eiropas Savienībā, bet arī Eiropas Ekonomikas zonā un pasaules tirgos.

6.2. Novērtējuma juridiskais pamats

(55) Rumānija lūdz apstiprināt atbalstu saskaņā ar noteikumiem, kas bija spēkā paziņojuma izdarīšanas brīdī (2008. gada aprīlī). Proti, Rumānija norāda, ka i) ierosinātā atbalsta saderība ar Līgumu ir jāizvērtē atbilstoši kritērijiem, ko nosaka Regula (EK) Nr. 68/2001 ([24]), kas bija spēkā paziņojuma izdarīšanas brīdī; ii) Komisijai nevajadzētu ar atpakaļejošu spēku piemērot vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR) (kas tika publicēta 2008. gada 9. augustā un stājās spēkā divdesmit dienas vēlāk) ([25]); un vispārīgākā līmenī iii) pārāk stingrā stimulējošās ietekmes kritērija piemērošana, pieņemot nesenos lēmumus, piemēram, *Ford Genk* ([26]) un *GM Antwerp* ([27]) lietās, neatbilst Komisijas vispārējai pieejai mācību atbalstam.

(56) Lietā "*Freistaat Sachsen*" pret *Komisiju* Tiesa savā spriedumā ([28]) ir precizējusi jautājumus, kas saistīti ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu *rationae temporis*, lai novērtētu paziņoto atbalsta pasākumu atbilstību. Tiesa konstatēja, ka, lai novērtētu atbilstību, Komisijai ir jāpiemēro tie noteikumi, principi un kritēriji, kas bija spēkā lēmuma pieņemšanas brīdī, jo tie ir piemērotāki konkurences kontekstam ([29]). Šajā sakarā Tiesa piebilst, ka "[…] dalībvalsts atbalsta vai plānotās atbalsta shēmas paziņojums nerada juridiski pilnīgi pabeigtu situāciju, kas nozīmētu, ka Komisijai jāpieņem lēmums par to saderību ar iekšējo tirgu, piemērojot šā paziņojuma sniegšanas brīdī spēkā esošās normas. Tieši pretēji, Komisijai ir jāpiemēro normas, kas ir spēkā tās lēmuma pieņemšanas brīdī, kuras ir vienīgās normas, pēc kurām ir jānovērtē tās šajā sakarā pieņemtā lēmuma likumīgums ([30])."

(57) Tiesa arī konstatē, ka tad, ja atbilstības novērtējums tiek veikts atbilstoši jaunajām normām, Komisijai ir jādod interesētajām pusēm iespēja izteikt viedokli par atbalsta saderību ar šīm normām. Attiecīgi šī formālā prasība netiek piemērota, ja jaunie noteikumi neietver būtiskus grozījumus salīdzinājumā ar iepriekšējiem noteikumiem ([31]).

(58) No iepriekš izklāstītā izriet, ka Komisijai jānovērtē atbalsta saderība ar LESD atbilstoši tām normām un kritērijiem, kas bija spēkā tās lēmuma pieņemšanas brīdī. Individuāls mācību atbalsts, kas neatbilst atbrīvojuma nosacījumiem, ir jānovērtē, pamatojoties tieši uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kas nosaka, ka "atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm" var uzskatīt par saderīgu ar LESD. Regula (EK) Nr. 68/2001 par mācību atbalstu ([32]) tika aizstāta ar VGAR ([33]) divdesmit dienas pēc tās publicēšanas 2009. gada 9. augustā. Saskaņā ar VGAR 29. un 32. apsvērumu un 6. panta 1. punkta g) apakšpunktu individuāls mācību atbalsts, kas pārsniedz 2 miljonus euro vienam projektam neatkarīgi no tā, vai tas piešķirts *ad hoc* vai saskaņā ar shēmu, Komisijai ir jāizvērtē atsevišķi atbilstoši kritērijiem, ko nosaka piemērojamie Eiropas Savienības instrumenti. Šim nolūkam Komisijai ir jābalstās uz paziņojumu ([34]), kas nosaka kritērijus mācību atbalsta novērtēšanai gadījumos, uz kuriem attiecas prasība par paziņošanu (turpmāk "2009. gada paziņojums par mācību atbalstu"), kas tika publicēts 2009. gada 11. augustā un stājās spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas.

(59) Tātad, ievērojot *Freistaat Sachsen* lietas principus, Komisijai ir jāizvērtē paziņotā atbalsta saderība ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu saistībā ar VGAR un pamatojoties uz individuālā novērtējuma kritērijiem, kas izklāstīti 2009. gada paziņojumā par mācību atbalstu.

([24]) Sk. 17. zemsvītras piezīmi.
([25]) Sk. 18. zemsvītras piezīmi.
([26]) Sk. 19. zemsvītras piezīmi.
([27]) Sk. 20. zemsvītras piezīmi.
([28]) Spriedums lietā C-334/07 P, [2008] *ECR* I-9975.
([29]) Turpat, 51. apsvērums.
([30]) Turpat, 53. apsvērums.
([31]) Turpat, 56. apsvērums; sk. arī spriedumu lietā C-49/05 P *"Ferriere Nord"/Komisija* [2008], 2008. gada 8. maija spriedums, vēl nav publicēts, 68.–71. punkts.
([32]) Sk. 17. zemsvītras piezīmi.
([33]) Sk. 18. zemsvītras piezīmi.
([34]) Komisijas paziņojums – Kritēriji saderīguma analīzei attiecībā uz valsts atbalstu mācībām gadījumos, uz kuriem attiecas prasība par paziņošanu (OV C 188, 11.8.2009., 1. lpp.).

(60) Komisija uzskata, ka, novērtējot paziņoto atbalstu saskaņā ar noteikumiem un kritērijiem, ko paredz VGAR un 2009. gada paziņojums par mācību atbalstu, nav pārkāptas ieinteresēto personu procesuālās tiesības (sk. 57. apsvērumu iepriekš). Saskaņā ar spriedumu *Freistaat Sachsen* lietā Komisijai ir jādod ieinteresētajām personām iespēja izteikt viedokli par jauno noteikumu piemērošanu paziņotajam atbalstam tad, ja jaunie noteikumi ietver būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem noteikumiem.

(61) Šajā sakarā Komisija uzsver, ka 2008. gada septembra lēmumā par oficiālās izmeklēšanas uzsākšanu tā ir norādījusi, ka atbalsts tiks novērtēts, atsaucoties uz VGAR. Tādējādi ieinteresētajām personām tika dota iespēja iesniegt savas piezīmes par paziņotā atbalsta novērtējumu, atsaucoties uz VGAR. Savās 2008. gada novembra piezīmēs Rumānija patiešām pauda argumentus pret VGAR piemērošanu šajā lietā. Proti, Rumānijā norādīja, ka VGAR iekļautie vērtēšanas kritēriji daļēji atšķiras no tiem, kas tika piemēroti iepriekš saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 68/2001, jo īpaši saistībā ar maksimālo atbalsta intensitāti, kas pieļaujama attiecībā uz vispārējām mācībām, kura pieauga no 50 % attaisnoto izmaksu, ko noteica Regula (EK) Nr. 68/2001, līdz 60 % attaisnoto izmaksu atbilstoši VGAR ([35]).

(62) Komisija arī uzskata, ka 2009. gada paziņojums par mācību atbalstu neievieš tādas būtiskas izmaiņas attiecībā uz atbalsta novērtējumu, kādas paredz spriedums *Freistaat Sachsen* lietā ([36]). 2009. gada paziņojums par mācību atbalstu kodificē un nostiprina ES valsts atbalsta kontroles ilgtermiņa principus un kritērijus, piemēram, tirgus nepilnību/pozitīvu ārējo faktoru loģisku pamatojumu, atšķirību starp vispārējām un specifiskām mācībām, atbalsta kā politikas instrumenta piemērotību, stimulējošās ietekmes kritēriju, samērīguma principu, atbalsta iespējamās kropļojošās ietekmes analīzi.

(63) Šķiet, ka Rumāniju un atbalsta saņēmēju galvenokārt satrauc iespējamā pārāk stingrā tā sauktā stimulējošās ietekmes kritērija interpretācija un piemērošana mācību atbalsta izvērtēšanā. Komisija tomēr uzskata, ka stimulējošās ietekmes kritērija izklāstīšanu 2009. gada paziņojumā par mācību atbalstu nevar uzskatīt par būtisku novērtēšanas noteikumu izmaiņu. Lēmumi *Ford Genk* ([37]) un *GM Antwerp* ([38]) lietās, kurus Rumānija min kā piemērus pārāk stingrai stimulējošās ietekmes kritērija interpretācijai, faktiski attiecas uz laiku pirms paziņojuma iesniegšanas. Stimulējošās ietekmes kritērijs nebija skaidri minēts Regulā (EK) Nr. 68/2001, lai gan tā pamatojums atbilst jebkura atbalsta pasākuma atbilstības novērtējumam saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, un tas bija netieši norādīts argumentācijā par atbalsta iespējamo lomu tirgus nepilnību novēršanā 10. un 11. apsvērumā. Iepriekšējā 1998. gada mācību atbalsta sistēma ([39]) jau bija apstiprinājusi stimulējošas ietekmes kritēriju kā vienu no galvenajiem pīlāriem šāda veida atbalsta saderīguma novērtējumā ([40]). Turklāt izmeklēšanas gaitā Rumānija un saņēmējs detalizēti izskaidroja ierosinātā atbalsta stimulējošo ietekmi saistībā ar tā nepieciešamību un piemērotību, ņemot vērā atšķirību starp vispārējo un specifisko mācību daļām, kas atbilst ierosinātā atbalsta piešķiršanas nosacījumiem, kā arī saistībā ar (šķietami ierobežoto) iespēju, ka atbalsts varētu radīt konkurences izkropļojumus.

(64) Ņemot vērā šos apsvērumus, Komisija secina, ka ir izpildīti nosacījumi, lai atbalstu novērtētu saskaņā ar kritērijiem, ko nosaka 2009. gada paziņojums par mācību atbalstu un VGAR, ievērojot ieinteresēto personu procesuālās tiesības. Komisija arī atzīmē, ka oficiālās izmeklēšanas gaitā tā nav saņēmusi piezīmes no citām trešām personām (atbalsta saņēmēja konkurentiem u. tml.).

6.3. **Atbalsta saderība ar LESD**

(65) 2009. gada paziņojumā par mācību atbalstu ir izklāstīti kritēriji tāda mācību atbalsta saderīguma novērtēšanai ar LESD, kas pārsniedz 2 miljonus euro, neatkarīgi no tā, vai tas piešķirts *ad hoc* vai saskaņā ar shēmu, un ko piešķir atsevišķiem uzņēmumiem. Šādu pasākumu saderīguma novērtējums paredz ierosinātā atbalsta pozitīvās ietekmes salīdzināšanu ar tā negatīvajām sekām, lai noteiktu, kas iegūst pārsvaru.

([35]) VGAR 39. panta 2. punkts.
([36]) Sk. 28. zemsvītras piezīmi.
([37]) Sk. 19. zemsvītras piezīmi.
([38]) Sk. 20. zemsvītras piezīmi.

([39]) Komisijas paziņojums – Mācību atbalsta sistēma (OV C 343, 11.11.1998., 10. lpp.).

([40]) 1998. gada mācību atbalsta sistēmas 27.–28. punkts. Piemēram, 28. punktā ir teikts: "Lai noteiktu stimulējošo ietekmi, Komisija izvērtēs, vai mācību atbalsts rosina uzņēmumus strādāt vairāk mācību jomā nekā parasti un vai uzņēmumi tērē vairāk līdzekļu mācībām nekā parasti. Atbalsta pasākums, kas attiecas uz uzņēmuma parastām darbības izmaksām (standarta darba uzsākšanas kursi jaunpieņemtajiem darbiniekiem utt.) un ir paredzēts vienīgi nepārtrauktai vai periodiskai to izmaksu samazināšanai, kas uzņēmumam parasti ir jāsedz, nav stimuls un to parasti nevar atbalstīt. (…)". Sk. arī rakstu "The Principle of the Incentive Effect Applied to Training Aid – Some Recent Cases" ("Mācību atbalstam piemērotais stimulējošās ietekmes princips – dažas jaunākās lietas", autori: *Loredana von Buttlar* un *Salim Medghoul, Competition Policy Newsletter* Nr. 3, 2008., 85.–88. lpp., pieejams http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2008_3_85.pdf

(66) Ierosinātā atbalsta pozitīvā ietekme tiks novērtēta, pamatojoties uz i) plānotā atbalsta iespēju novērst noteiktas tirgus nepilnības un radīt pozitīvu ārējo ietekmi (pamatojums); ii) atbalsta kā politikas instrumenta piemērotību; iii) atbalsta stimulējošo ietekmi un nepieciešamību; un iv) to, vai atbalsta summa ir ierobežota līdz minimumam, kas nepieciešams mērķa sasniegšanai (samērīgums). Atbalsta negatīvā ietekme tiks novērtēta, ņemot vērā to, vai tas varētu izkropļot konkurenci un tirdzniecību Eiropas Savienībā atkarībā no atbalsta un attiecīgā(-o) tirgus(-u) īpašībām.

Tirgus nepilnības/pozitīva ārēja ietekme

(67) Saskaņā ar Komisijas 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 5.–11. punktu atbalstu var uzskatīt par pamatotu, ja dalībvalstis pierāda, ka tas palīdz mazināt nepietiekamu ieguldījumu mācībās – tirgus nepilnību, kas ir novērota visā ES teritorijā. Uzņēmumi bieži vien nevēlas ieguldīt līdzekļus savu darbinieku mācībās, ja vien tās nedod taustāmu un tūlītēju labumu pašam uzņēmumam vai ja mācības ir nepieciešamas jebkurā gadījumā, lai uzņēmums varētu efektīvi strādāt. Tomēr mācības var arī labvēlīgi ietekmēt ekonomiku un sabiedrību kopumā, īpaši, ja mācību laikā iegūtās prasmes var plaši pielietot citās darbavietās vai ja no tā gūst labumu arī sabiedrība. Kopumā uzņēmumi ir mazāk ieinteresēti ieguldīt mācībās, ja tūlītējie ieguvumi uzņēmumam nepārsniedz pozitīvos blakusefektus. Īsumā, atbalsts ir pamatots, ja tas spēj kompensēt konkrētu tirgus nepilnību, t. i., nepietiekamu ieguldījumu mācībās, kas saistīts ar mācību pozitīvu ārējo ietekmi.

(68) Lai novērtētu, vai atbalsts ir pamatots ar tā spēju kompensēt nepietiekamu ieguldījumu mācībās, Komisija sākumā novērtēs piedāvāto mācību veidu, t. i., vai mācības ir vispārējas vai specifiskas VGAR 38. panta nozīmē, vai arī ir abu apvienojums. Vispārējo un specifisko mācību nošķiršana ir svarīga, jo tiek pieņemts, ka vispārējās mācības var radīt lielāku pozitīvu ārējo ietekmi nekā specifiskās mācības, kas pirmām kārtām sniedz labumu pašam uzņēmumam. Rezultātā atbalstu vispārējām mācībām uzskata par pamatotāku, mudinot uzņēmumus veikt šādu ieguldījumu, nekā atbalstu specifiskām mācībām.

(69) Specifiskās mācības VGAR 38. panta 1. punktā tiek definētas kā "mācības, kuru mācību priekšmets ir tieši un galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā un kas sniedz kvalifikāciju, kas citos uzņēmumos vai citās darba jomās nav plaši izmantojama vai ir izmantojama tikai ierobežoti". Vispārējās mācības ir definētas VGAR 38. panta 2. punktā kā "mācības, kuru mācību priekšmets nav tieši vai galvenokārt izmantojams darbinieka pašreizējā vai nākamajā amatā uzņēmumā, bet sniedz kvalifikāciju, kas ir plaši izmantojama citos uzņēmumos vai citās darba jomās". Lai gan zināmā mērā no abiem mācību veidiem iegūst tieši uzņēmums, jo tas jebkurā gadījumā gūst labumu saistībā ar to, ka tam ir kvalificētāks darbaspēks, būtiskākā atšķirība starp vispārējām un specifiskām mācībām ir mācību laikā iegūto prasmju pielietojuma plašums.

(70) VGAR 38. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā un atbilstoši 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 9.2. punktā kā piemērs ir uzskaitīti kritēriji, kas var kalpot par norādēm tam, vai mācībām ir vispārējs raksturs. Šie kritēriji ir šādi: i) mācības organizē vairāki neatkarīgi uzņēmumi kopā vai dažādu uzņēmumu darbinieki var pievienoties mācībām; ii) mācības ir sertificētas, ļauj iegūt atzītu diplomu vai tās apstiprina valsts iestādes; iii) mācības tiek piedāvātas darbinieku kategorijām, kurām raksturīga liela kadru mainība uzņēmumā vai attiecīgajā nozarē; iv) mācības varētu noderēt darbiniekiem ārpus viņu pašreizējiem darba pienākumiem (darbam nākotnē citā uzņēmumā, sociālajā dzīvē, labklājības uzlabošanā utt.).

(71) Pirmkārt, Komisija atzīmē, ka Rumānija un "Ford" ir pārliecinoši pierādījuši atbilstību 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 9.2. punktā iekļautajam ceturtajam kritērijam, proti, ka plānotās papildu mācības, kas "atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem", noderēs darbiniekiem ārpus viņu pašreizējā darba. Jo īpaši Rumānija un "Ford" ir parādījuši, ka plānotās papildu mācības ļauj apgūt plaši pielietojamas prasmes, kas ir darbiniekiem noderīgas ārpus viņu darba, palīdz labklājības un dzīves kvalitātes celšanā, palielina viņu nodarbinātības iespējas citos uzņēmumos un nozarēs un, kas nav mazāk svarīgi, pozitīvi ietekmē ekonomiku un sabiedrību kopumā un, galvenokārt, mazāk attīstītā atbalstītā reģiona līmenī LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē.

(72) Tādējādi Rumānija ierosināja atbalstu mācību projektam, kura lielākā attaisnoto izdevumu daļa saistās ar vispārējām mācībām. No kopējā visam mācību projektam atvēlētā budžeta 185,5 miljonu euro apmērā 113,7 miljoni euro ir norādīti kā attaisnotās izmaksas vispārējām mācībām (neiekļaujot algu kompensāciju) un tikai 1,5 miljoni euro ir jāuzskata par attaisnotām izmaksām specifiskām mācībām (neiekļaujot algu kompensāciju) (sk. 15. apsvērumu iepriekš). Precīzāk, papildu "specifiskās" mācības, kas tiks piedāvātas darba drošības, uzņēmējdarbības pamatu un ražošanas prasmju mācību kursu paketēs, ir gandrīz vienīgi vispārēja rakstura, turpretī papildu mācības, kas piedāvātas pamatprasmju mācību kursu paketē, ir gandrīz tikai vispārēja rakstura (sk. 14. apsvērumu, kā arī 34.–37. apsvērumu iepriekš).

(73) Komisija uzskata, ka Rumānija un "Ford" ir apmierinoši pamatojuši atšķirību starp piedāvātās programmas vispārējo un specifisko mācību daļām. Jo īpaši Rumānija un "Ford" ir parādījuši, ka papildu vispārējās mācības, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem, katrā no četrām galvenajām mācību paketēm ļauj darbiniekiem apgūt prasmes, kas būs vērtīgas ārpus viņu pašreizējā darba Krajovas rūpnīcā, proti, prasmes, kas ir "pārnesamas" 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu un VGAR nozīmē. Rumānija parāda, ka pamatprasmju paketē papildu mācības ir paredzētas darbinieku personiskās izaugsmes veicināšanai, un tās ir ļoti maz saistītas ar tiešajiem darba pienākumiem (sk. 35. apsvērumu iepriekš). Mācības, kas tiek piedāvātas šajā paketē, dod vispārējas zināšanas (piem., pamata IT prasmes, angļu valodas iemaņas, lasītprasmi un skaitītprasmi), kas ir noderīgas visām darbinieku kategorijām neatkarīgi no viņu izglītības. Piemēram, individuālās lasītprasmes un skaitītprasmes mācības pilnveidos darbinieku spēju formulēt un tekoši izklāstīt idejas/koncepcijas, kā arī pareizi interpretēt izmaiņas apkārtējā vidē kvantitatīvā izteiksmē. Tāpat šajā mācību paketē ietilpst kursi, kas ļauj visu līmeņu darbiniekiem apgūt pamata vadības prasmes. Šādas iemaņas galvenokārt dod labumu pašiem darbiniekiem, uzlabojot viņu dzīves kvalitāti un radot pozitīvu ārējo ietekmi ekonomikā un sabiedrībā kopumā. Šī pozitīvā ārējā ietekme būs īpaši jūtama reģionā, kur atrodas Krajovas rūpnīca un kas ir Eiropas Savienības mazāk attīstīts reģions, kuram tiek nodrošināts atbalsts saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

(74) Uzņēmējdarbības pamatu kursu paketē piedāvātās vispārējās papildu mācības ļaus apgūt iemaņas, ko varēs plaši pielietot citos uzņēmumos vai rūpniecības nozarēs, aplūkojot tādas tēmas kā projektu vadīšana, cilvēkresursi, iepirkšana, finanses, sešu sigmu modelis (metodika, kas ļauj izvairīties no atkārtotām kļūdām un kuru izmanto daudzās nozarēs) (sk. 36. apsvērumu iepriekš). Šādas vispārējas prasmes varētu palielināt darbinieku konkurētspēju darba tirgū. Tāpat arī ražošanas iemaņu kursu paketē piedāvātās vispārējās papildu mācības ietvers divas plašas jomas: prasmju pilnveidošanu elektriķa/mehāniķa arodā, kas uzlabo darbinieku konkurētspēju, un paplašinātas (padziļinātas) mācības par apkopi, automatizāciju un robottehniku. Abos gadījumos darbinieki mācās apieties ar dažādām iekārtām, kas netiek izmantotas viņu tiešo darba pienākumu veikšanai, un tādējādi apgūtās iemaņas ir pārnesamas.

(75) Darba drošības kursu paketē (sk. 34. apsvērumu iepriekš) tiek piedāvātas atbalsta saņemšanai piemērotas papildu mācības, kas daļēji ir gan vispārējas, gan specifiskas un iekļauj individuālas nodarbības, lai veidotu turpmāku izpratni par drošību un mainītu ar drošību saistītos uzvedības modeļus. Ņemot vērā, ka vispārējo papildu darba drošības mācību daļa ļauj apgūt prasmes, kas nav saistītas ar darbinieku tiešo darba pienākumu veikšanu un kuras viņi var pielietot citās darbavietās, kā arī privātajā dzīvē, var uzskatīt, ka šādas mācības rada tādu pozitīvo ārējo ietekmi, kas ir raksturīga vispārējām mācībām.

(76) Tādejādi Komisija secina, ka Rumānija un "Ford" ir pietiekamā apjomā parādījuši, ka vispārējās papildu mācībās iegūtās prasmes var būt vērtīgas darbiniekiem ārpus viņu pašreizējā darba, iespējams, citās darba vietās nākotnē un sabiedriskās dzīves vai labklājības līmeņa celšanā – 2009. gada paziņojuma par mācību atbalsta 9.2. punkta d) apakšpunkta nozīmē. Šo secinājumu pastiprina "Ford" un Rumānijas iesniegtie pierādījumi (sk. 16. apsvērumu iepriekš), lai parādītu, ka liela daļa programmā iesaistīto instruktoru (līdz 90 %) būs neatkarīgi pasniedzēji no specializētiem mācību centriem un ka ievērojama daļa mācību tiks piedāvāta ārpus rūpnīcas (sk. šajā sakarā arī attaisnotos ceļa izdevumus gan pasniedzējiem, gan praktikantiem lēmuma 18. apsvērumā).

(77) Tajā pašā laikā Komisijai jāsecina, ka citi "pārnesamības" rādītāji, kas kā piemērs uzskaitīti VGAR 38. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā un 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 9.2. punkta a), b) un c) apakšpunktā, šajā lietā nešķiet izpildīti. Proti, mācību projektu organizē viens uzņēmums un tajā nevar piedalīties citu uzņēmumu darbinieki. Rumānija un "Ford" neiesniedza informāciju par to, vai mācības tiks sertificētas. Tā kā lielāko mācību daļu acīmredzot nodrošinās pasniedzēji, kas piesaistīti no privātiem uzņēmumiem, ir maz ticams, ka praktikanti varēs saņemt valsts iestāžu oficiāli atzītu vai apstiprinātu diplomu vai apliecību. Ieinteresētās personas nav iesniegušas informāciju par darbinieku mobilitāti saistībā ar citiem uzņēmumiem un/vai nozarēm. Tādēļ Komisija uzskata, ka apgūto prasmju plašāka pielietošana būtu jāveicina, izsniedzot praktikantiem apliecību par kursu apmeklēšanu. Kaut gan šis nosacījums pats par sevi nav pietiekams, lai izpildītu 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 9.2. punkta b) apakšpunkta prasības, tas tomēr vecinās atbilstību prasībai par pārnesamību programmas īstenošanas laikā. Šis jautājums ir aplūkots šā lēmuma 2. panta 5. punktā. Komisija uzskata, ka 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 9.2. punkta d) apakšpunkta ceturtais kritērijs ir pamatots. Ņemot vērā visus iepriekšminētos apsvērumus, Komisija konstatē, ka pārnesamības prasība attiecībā uz ierosinātajām papildu vispārējām mācībām ir izpildīta.

(78) Lēmumā par izmeklēšanas uzsākšanu Komisija apšaubīja, vai daļa no papildu "attaisnotām" mācībām tiešām būtu nepieciešama jaunpieņemtajiem darbiniekiem, jo īpaši ņemot vērā, ka atbalsta saņēmējam ir iespēja pieņemt darbā kvalificētākus darbiniekus. Šīs šaubas kliedēja apsvērumi, kas izklāstīti iepriekš saistībā ar ierosināto papildu vispārējo mācību pārnesamību un to spēju radīt pozitīvu ārējo ietekmi atbalstāmajā reģionā, kā arī ekonomikā un sabiedrībā kopumā.

(79) Ņemot vērā iepriekšminētos apsvērumus, pamatojuma kritērijs tiek uzskatīts par izpildītu.

Atbalsta kā politikas instrumenta piemērotība

(80) Saskaņā ar 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 10.–11. punktu Komisijai ir jāizvērtē, vai valsts atbalsts ir vispiemērotākais politikas instruments, lai veicinātu tāda veida mācības, kādas ir ierosinātas. Šim nolūkam Komisijai ir jāņem vērā citas Rumānijas paredzētā atbalsta sniegšanas iespējas, piemēram, atbalstot mācības ar reģionālās izglītības sistēmas starpniecību vai mudinot atsevišķus darbiniekus uzsākt mācības citā kontekstā, ārpus uzņēmuma.

(81) Rumānija darīja zināmu, ka instruktoru atlasi darbam mācību programmā nodrošinās speciāla aģentūra, pieaicinot pasniedzējus no neatkarīgiem reģionāliem vai ārvalstu specializētiem privātiem uzņēmumiem. Komisija uzskata, ka nav pienācīgi izskatīta cita paredzēto mācību (vismaz kādas to daļas) nodrošināšanas iespēja, piesaistot instruktorus no vietējām valsts izglītības iestādēm. Neraugoties uz to, Komisija piekrīt Rumānijas argumentam, ka tādai visaptverošai mācību programmai, kādu plānots īstenot Krajovas rūpnīcā, ir pievienotā vērtība no sinerģijas, kas rodas starp dažādiem piedāvāto kursu veidiem un kas neaprobežojas ar vienkāršu atsevišķu mācību kursu vērtību summu.

(82) Tādējādi tiek secināts, ka piemērotības kritērijs arī ir izpildīts.

Stimulējošā ietekme/atbalsta nepieciešamība

(83) Saskaņā ar 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 12. punktu ir jāuzskata, ka ierosinātajam atbalstam ir stimulējoša ietekme, ja tiek pierādīts, ka tā rezultātā mainīsies atbalsta saņēmēja rīcība, nodrošinot labākas mācības un/vai lielākā apjomā nekā bez atbalsta. Atbilstība stimulējošās ietekmes kritērijam ir *sine qua non* nosacījums atbalsta apstiprināšanai (VGAR 28. apsvērums).

(84) Atbalsta stimulējošo ietekmi nosaka, veicot hipotētisku analīzi, t. i., salīdzinot, kāds būtu piedāvāto mācību līmenis ar atbalstu un, attiecīgi, bez atbalsta (2009. gada mācību atbalsta pamatnostādņu 13. punkts).

(85) Lai pierādītu ierosinātā atbalsta stimulējošo ietekmi, "Ford" iesniedza salīdzinājumu starp mācību programmu, kas tika piedāvāta darbiniekiem uzņēmuma automobiļu rūpnīcā Sanktpēterburgā, un to programmu, kuru ir ierosināts īstenot Krajovas rūpnīcā. Sanktpēterburgas mācību programmas īstenošanai uzņēmums nav saņēmis atbalstu. Piedāvātās mācību programmas struktūra bija līdzīga tai, ko plānots īstenot Krajovas rūpnīcā, tomēr programmas apjoms un saturs atšķīrās. Sanktpēterburgā uzņēmums piedāvāja tikai to mācību minimumu, kas bija nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību darba drošības prasībām un "Ford" ražošanas kvalitātes standartiem. "Ford" apgalvo, ka Sanktpēterburgas programmā mācības par darba drošību tika piedāvātas tikai 57 % apjomā, pamatprasmes – 2 %, uzņēmējdarbības pamati – 30 %, bet ražošanas prasmes – 47 % apjomā no Krajovas rūpnīcā plānotās programmas.

(86) Komisija uzskata, ka Sanktpēterburgas un Krajovas mācību programmu salīdzinājums nav pilnībā pārliecinošs. Abu rūpnīcu darbības uzsākšanas nosacījumi un ražošanas īpatnības nav salīdzināmas. Sanktpēterburgā "Ford" pārņēma uzņēmumu, kas iepriekš ražoja lielizmēra dzinējus kuģu būves un aizsardzības rūpniecības vajadzībām, bet Krajovas rūpnīcā iepriekš tika ražoti automobiļi. Sanktpēterburgā "Ford" nebija nepieciešamības paturēt darbā esošo darbaspēku. Rezultātā uzņēmums varēja pieņemt darbā jaunākus un kvalificētākus, lai gan mazāk pieredzējušus darbiniekus. Sanktpēterburgas rūpnīcai ir mazāka ražošanas jauda salīdzinājumā ar Krajovas rūpnīcas plānoto jaudu. Sanktpēterburgā "Ford" ražo tikai transportlīdzekļus (kopš 2002. gada rūpnīca ražo *Ford Focus II* un *Ford Mondeo* modeļus), bet Krajovas rūpnīcā ražos gan transportlīdzekļus (daudzfunkcionālus modeļus *B-MAV* un *ISV*), gan arī dzinējus. Atšķirībā no Krajovas rūpnīcas Sanktpēterburgas rūpnīcā nav presēšanas ceha. Tāpēc mācību apjomam, kas uzņēmumam nepieciešams, lai rūpnīca varētu efektīvi strādāt un lai ievērotu (iespējams, atšķirīgos) likumā noteiktos un iekšējos darba drošības un kvalitātes standartus, būtu jābūt atšķirīgam.

(87) Neatkarīgi no iepriekšminētā Komisija uzskata, ka salīdzinājums ar Sanktpēterburgu katrā ziņā pierāda to, ka "Ford" automobiļu rūpnīca var efektīvi strādāt, nodrošinot atbilstību uzņēmuma iekšējiem kvalitātes un darba drošības standartiem, piedāvājot mācības daudz mazākā apjomā, nekā tās tiek ierosināts īstenot Krajovas rūpnīcā. Šāds secinājums apstiprina Rumānijas apgalvojumu, ka bez atbalsta uzņēmums Krajovas rūpnīcā piedāvātu mācības tikai nedaudz lielākā apjomā nekā nepieciešams,

lai rūpnīca varētu strādāt (t. i., tā saucamās uzņēmumam specifiskās mācības, kurām atbalsta saņēmējs ir piešķīris 29,7 miljonus euro no saviem līdzekļiem). "Ford" skaidri norāda, ka bez atbalsta tiktu nodrošinātas vienīgi uzņēmumam specifiskās mācības (t. i., mācības, kas ir nepieciešamas, lai rūpnīcā strādātu ar jaunajām tehnoloģijām un ievērotu iekšējos darba drošības un kvalitātes standartus, bet kuras netika atzītas par atbilstīgām atbalstam un kuru izmaksas pilnībā segs uzņēmums) un tikai 40 % no dažiem papildu mācību kursiem (kā minēts dokumentācijā, kas iesniegta saistībā ar mācību projektu). Turklāt "Ford" iesniedza detalizētu aprēķinu par Krajovas rūpnīcā paredzētās mācību programmas izmaksām, budžetu, dalībniekiem, saturu un norises grafiku, kā arī pietiekamu līdzvērtīgu informāciju par Sanktpēterburgas rūpnīcā piedāvāto mācību programmu, kas Komisijai ir jāpārbauda saskaņā ar 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 15. punkta a) apakšpunktu. Uzņēmums arī iesniedza izsmeļošus pierādījumus, kas ļauj nodalīt kursus, kuri jānodrošina obligāti saskaņā ar šobrīd spēkā esošajiem ES un/vai Rumānijas tiesību aktiem 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 15. punkta b) apakšpunkta nozīmē. Budžetā plānotās mācību programmas "attaisnotās" papildu daļas izmaksas ir reālas, salīdzinot ar izmaksām, kas paredzētas uzņēmumam specifisko mācību programmas daļai (kas neatbilst atbalsta piešķiršanas nosacījumiem), kuras īstenošana tika uzsākta jau 2009. gada vasarā. Līdz ar to 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 15. punkta c) apakšpunktā minētais kritērijs arī tiek uzskatīts par izpildītu.

(88) Lēmumā par izmeklēšanas uzsākšanu Komisija izvirzīja jautājumu, vai daļa no mācību programmas, kas iekļauta paziņojumā kā piemērota atbalsta saņemšanai, patiesībā nav nepieciešama, lai strādātu ar jaunajām tehnoloģijām, kas ieviestas Krajovas rūpnīcā. Šādā gadījumā atbalsts vienīgi segtu uzņēmuma darbības izmaksas, t. i., izmaksas, kuras uzņēmumam būtu bijis jāsedz jebkurā gadījumā, un tādējādi atbalstam nebūtu stimulējošas ietekmes. Šāda situācija būtu līdzīga tām, kas tika izskatītas *Ford Genk* ([41]), *GM Antwerp* ([42]) un *DHL Leipzig* ([43]) lietās, kurās Komisija konstatēja, ka atbalsts ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu attiecībā uz tām mācību programmas daļām, kas saistītas, piem., ar pārstrukturēšanos, jaunu produktu ieviešanu vai obligātajām mācībām, kas jāsniedz saskaņā ar darba drošības noteikumiem. Komisija konstatēja, ka, ja atbalsts ir paredzēts parastās darbības finansēšanai, kas uzņēmumiem pašiem būtu jāfinansē jebkurā gadījumā, atbalstam nav reālas stimulējošas ietekmes, jo tas vienkārši sedz atbalsta saņēmēja darbības izmaksas, samazinot izdevumus, kas tam parasti būtu jāsedz pašam.

(89) Rumānija un "Ford" uzsver, ka mācības, kas nepieciešamas, lai strādātu ar jaunajām tehnoloģijām, ir skaidri nodalītas no papildu vispārējām mācībām, kas nav nepieciešamas tiešo darba pienākumu veikšanai. Uzņēmums pilnībā finansēs specifiskās mācības, kas saistītas ar uzņēmējdarbības pamatiem, tādas jomās kā "Ford" speciālās IT sistēmas, uzņēmējdarbības procesi uzņēmumā "Ford", iekšējās kontroles procesi uzņēmumā "Ford". Tāpat uzņēmums pilnībā finansēs ražošanas iemaņu kursus, kas nepieciešami, lai veiktu tiešos darba pienākumus, piemēram, autokrāvēju vadīšanu un apkopi, darbu ar robottehniku un automatizētajām sistēmām. Tāpat vispārējās papildu mācības, kas tiek piedāvātas pamatprasmju kursu ietvaros, nav nepieciešamas ne tiešo darba pienākumu pildīšanai, ne arī, lai spētu apgūt daudz sarežģītākās mācību programmas daļas, jo rūpnīcā izmantotās jaunās tehnoloģijas balstās uz vizuālām norādēm, kurām ir viegli izsekot un kuras ļauj "mācīties darot". Komisija piekrīt šiem argumentiem, kas atbilst novērojumam, ka lielākā daļa no ierosinātajām papildu "attaisnotajām" mācībām paredzēta vispārēju un plaši pielietojamu iemaņu apgūšanai, kuras nav tieši saistītas ar tiešajiem darba pienākumiem. Šajā ziņā Komisija arī atzīmē, ka starp piedāvātajām papildu mācībām un saņēmēja uzņēmējdarbību (t. i., transportlīdzekļu un dzinēju ražošanu) saistība ir mazāka darba drošības, pamatprasmju un uzņēmējdarbības pamatu mācību gadījumā, (sk. arī 35.–36. apsvērumu iepriekš) nekā ražošanas prasmju mācību gadījumā (sk. arī 37. apsvērumu iepriekš). Tomēr iepriekš izteiktie apsvērumi par to, ka šie mācību kursi saņēmējam ir nepieciešami, mazina šīs problēmas nozīmi un ļauj secināt, ka saistība starp ražošanas prasmju mācībām un saņēmēja uzņēmējdarbību nav tāda, lai liecinātu par stimulējošas ietekmes trūkumu 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 15. punkta d) apakšpunkta nozīmē. Šo secinājumu apstiprina fakts, ka Rumānija un "Ford" iesniedza pierādījumus, ka liela daļa mācību notiks ārpus rūpnīcas telpām ar "Ford" nesaistītu pasniedzēju vadībā, kas tiks pieaicināti no specializētiem mācību centriem (sk. 16. un 76. apsvērumu iepriekš). Šī ir papildu norāde par to, ka saistība starp piedāvātajām mācībām un saņēmēja uzņēmējdarbību nav pārāk cieša 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 15. punkta d) apakšpunkta nozīmē.

(90) Tajā pašā laikā Komisija atzīmē, ka Rumānija un atbalsta saņēmējs nav iesnieguši pierādījumus, kas apliecinātu, ka saņēmējs neiekļaus attaisnotajās izmaksās tās izmaksas, ko saņēmējs galu galā varētu atgūt, gūstot labumu no darbinieku iegūtajām prasmēm mācību rezultātā – atbilstoši 2009. gada mācību atbalsta pamatnostādņu 16. punkta pēdējai rindkopai (kopā ar pievienoto 1. zemsvītras piezīmi). Tomēr Komisija atzīst, ka šādu rezultātu būtu grūti aprēķināt un pierādīt *ex ante* šīs konkrētās mācību programmas gadījumā, kad lielai daļai piedāvāto papildu mācību ir vispārējs raksturs, kas principā dod labumu saņēmējam tikai netieši, un pati ierosināto mācību būtība un saturs izslēdz pieņēmumu, ka tās varētu īstenot darbinieku pašreizējo uzdevumu vai veicamo darbu kontekstā. Tomēr Komisija uzskata par nepieciešamu pieprasīt, lai saņēmējs apņemas izslēgt

([41]) Sk. 19. zemsvītras piezīmi, lēmuma 28.–38. apsvērums.
([42]) Sk. 20. zemsvītras piezīmi, lēmuma 43.–45. apsvērums.
([43]) Komisijas 2008. gada 2. jūlija lēmums par valsts atbalstu, lieta C 18/07 (*ex* N874/06), ko Vācija plāno ieviest attiecībā uz "DHL" (OV L 312, 22.11.2008., 31. lpp.).

minētās izmaksas no attaisnotajām programmas īstenošanas izmaksām – šajā sakarā sk. šā lēmuma 2. panta 6. punktu.

(91) Lēmumā par izmeklēšanas uzsākšanu Komisija arī izvirzīja jautājumu, vai darba drošības mācību daļas, kas atzītas par atbilstīgām atbalstam, uzņēmumam faktiski nebūtu jānodrošina obligāti saskaņā ar ES un/vai Rumānijas darba drošības noteikumiem vai uzņēmuma iekšējiem drošības standartiem. Rumānija un "Ford" iesniedza dokumentus, lai pierādītu, ka uzņēmums pilnībā segs visas izmaksas, nodrošinot likumā noteiktās darba drošības mācības uzņēmumam specifisko mācību programmas ietvaros, kas nav atbilstīga atbalsta saņemšanai. "Ford" arī apgalvo, ka atbalsta stimulējošo ietekmi nedrīkst novērtēt, atsaucoties uz uzņēmuma iekšējiem standartiem – šajā gadījumā uz iekšējiem drošības standartiem –, jo šādai pieejai būtu kropļojoša ietekme, liekot uzņēmumiem pazemināt (vai saglabāt zemus) savus iekšējos standartus, lai tie varētu pretendēt uz atbalstu. Komisija secina, ka atbilde uz šo jautājumu arī ir apmierinoša.

Samērīgums

(92) Saskaņā ar 2009. gada mācību atbalsta pamatnostādņu 16. punktu Komisijai ir jāpārliecinās, vai atbalsta summa ir ierobežota līdz minimumam, kas nepieciešams, lai sasniegtu atbalsta mērķi. Lai to izdarītu, Komisija pārbauda, vai paziņotās attaisnotās izmaksas ir aprēķinātas atbilstoši VGAR 39. panta 4. punktam un ietver tikai tās izmaksas, kas ir saistītas ar mācībām, ko nevarētu nodrošināt bez atbalsta, un ka ir ņemta vērā VGAR 39. panta 2. punktā noteiktā maksimālā atbalsta intensitāte.

(93) Attaisnoto izmaksu kategorijas, ko Rumānija ir pieprasījusi tai papildu mācību daļai, kas ir atbilstīga atbalsta saņemšanas nosacījumiem (sk. 18. apsvērumu iepriekš), atbilst VGAR 39. panta 4. punkta nosacījumiem un tādējādi arī 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 16. punktam. Rumānija un atbalsta saņēmējs iesniedza atsevišķus izmaksu aprēķinus uzņēmumam specifisko mācību daļai (kas nav atbilstīga atbalstam) un vispārējo un specifisko mācību daļai, kas atzīta par atbilstīgu atbalsta saņemšanas nosacījumiem, pēdējā minētajā daļā izdalot šādas kategorijas: instruktoru izmaksas, instruktoru un praktikantu ceļa izdevumi (ieskaitot uzturēšanās izdevumus); vienīgi mācību projektā izmantojamo rīku un iekārtu nolietojums; ar mācību projektu saistītie norādījumi un konsultācijas; un algu kompensācija praktikantiem tikai par programmā paredzētajām stundām/mācību dienām. Turklāt Rumānija un "Ford" iesniedza detalizētus paskaidrojumus par prognozētajām izmaksām, uz kurām balstās atbalsta pieprasījums, atbilstoši attaisnoto izdevumu kategorijām gan vispārīgajai, gan specifiskajai papildu mācību daļai. Komisija arī atzīmē, ka detalizētie paskaidrojumi tika iesniegti, ņemot vērā aptuveno darbinieku skaitu, kuriem ir paredzēts katrs konkrētais mācību kurss (nodalot esošos un jaunpieņemtos darbiniekus un iesniedzot atsevišķus aprēķinus par secīgajiem programmas īstenošanas gadiem), kā arī ar to cieši saistīto katrā mācību kursā un paketē plānoto mācību dienu/stundu skaitu katrā programmas īstenošanas gadā. Rumānija arī norāda, ka šajā projektā piemērotā maksimālā atbalsta intensitāte bija attiecīgi 50 % vispārējām mācībām un 25 % specifiskām mācībām. Tādējādi maksimālā atbalsta intensitāte, kas piemērota vispārējām mācībām, kuras atzītas par atbilstīgām atbalsta saņemšanai, ir zemāka par VGAR 39. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto apjomu. Bez tam Rumānija atzīmē, ka atbalsta saņēmējs patiesībā ierobežojis atbalsta summu līdz 57 miljoniem euro, lai gan, pat piemērojot paredzamajām attaisnotajām izmaksām stingrākos Regulas (EK) Nr. 68/2001 noteikumus attiecībā uz maksimālo atbalsta intensitāti, projekts varētu saņemt 76,96 miljonus euro vispārējo mācību atbalstam un 0,47 miljonus euro specifisko mācību atbalstam.

(94) Lēmumā par izmeklēšanas uzsākšanu Komisija izvirzīja jautājumu, vai ierosinātais mācību atbalsts (vismaz daļa no tā) faktiski nekompensēs reģiona nemateriālās problēmas, kas izpaužas kā darbaspēka prasmju trūkums, kuru jau kompensēja reģionālais atbalsts 143 miljonu euro apjomā, ko Komisija apstiprināja 2008. gada aprīlī, lai ieguldītu līdzekļus "Ford" Krajovas rūpnīcā ([44]).

(95) Šis apsvērums ir saistīts ar jautājumu par atbilstību VGAR 7. pantā izklāstītajiem kumulācijas noteikumiem. Saskaņā ar šā panta 3. punktu mācību atbalsts nedrīkst summēties ar citu atbalstu attiecībā uz tām pašām attaisnotajām izmaksām, daļēji vai pilnīgi pārklājoties, ja šādas summēšanās rezultātā tiek pārsniegti maksimālās atbalsta intensitātes griesti, ko nosaka VGAR 39. pants.

(96) Rumānija ir pierādījusi, ka paziņotais mācību atbalsts un iepriekš piešķirtais reģionālais atbalsts nepārklājas un nesedz tās pašas attaisnotās izmaksas. 2008. gada aprīlī apstiprinātais reģionālais atbalsts bija saistīts ar attaisnotajiem sākotnējiem ieguldījumu izdevumiem (darbgaldi, iekārtas, ēkas) saskaņā ar 2006. gada reģionālā atbalsta pamatnostādņu 4.2. punktu ([45]). Šajā gadījumā paziņotie attaisnotie izdevumi attiecas uz pilnīgi atšķirīgām izdevumu kategorijām: instruktoru izmaksas, instruktoru un

([44]) Sk. 4. zemsvītras piezīmi.

([45]) Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes 2007.–2013. gadam (OV C 54, 4.3.2006., 13. lpp.).

praktikantu ceļa izdevumi, materiāli un aprīkojums, mācībās izmantoto materiālu un rīku nolietojums, norādījumi un konsultācijas, algu kompensācija praktikantiem par nodarbībās pavadīto laiku. Komisija atzīst, ka Rumānija ir pierādījusi atšķirību starp attaisnotajām izmaksām, ko sedza piešķirtais reģionālais atbalsts, un mācību atbalstu, ko ierosināts piešķirt Krajovas rūpnīcai.

(97) Otrs veids, kā aplūkot to pašu problēmu, ir uzdot jautājumu, vai mācību atbalsts kā tāds ir attaisnojams, jo tas kompensētu reģiona nemateriālās problēmas, ko jau kompensēja reģionālais atbalsts. Rumānija atbild uz šo jautājumu, uzsverot, ka reģionālā atbalsta un mācību atbalsta pasākumiem ir atšķirīgi mērķi un ka tie sedz dažādas attaisnotās izmaksas. Reģionālā atbalsta mērķis ir veicināt investīcijas Eiropas Savienības mazāk attīstītajos reģionos, bet mācību atbalsta mērķis ir kompensēt nepietiekamas investīcijas mācībās. Reģionālais atbalsts vispirms un galvenokārt dod labumu uzņēmumam, kas ir atbalsta saņēmējs, bet mācību atbalsts, jo īpaši, ja tas ir saistīts ar vispārējām mācībām, galvenokārt dod labumu darbiniekiem un tikai netieši arī uzņēmumam. Rumānija arī uzsver, ka ES noteikumi par valsts atbalstu neaizliedz tam pašam uzņēmumam piešķirtā reģionālā un mācību atbalsta kumulāciju. Bez tam, kā Rumānija pamatoti norāda, ja uzņēmumiem, kuri saņēmuši reģionālo atbalstu, nebūs atļauts saņemt mācību atbalstu, Eiropas Savienības mazāk attīstītie reģioni tiktu *de facto* diskriminēti, nedodot tiem iespēju nodrošināt mācību atbalstu.

(98) Ņemot vērā 94. apsvērumā minētos apsvērumus, Komisija secina, ka, pamatojoties uz iesniegto informāciju, var uzskatīt, ka samērīguma nosacījumi saskaņā ar VGAR 39. panta 2. punktu (kas nosaka piemērojamo atbalsta intensitāti), VGAR 39. panta 4. punktu (kas nosaka attaisnoto izmaksu kategorijas, kuras var ņemt vērā aprēķinos) un 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 16. punktu ir izpildīti. Attiecībā uz praktikantu algu kompensāciju tika ņemtas vērā vienīgi tās izmaksas, kas saistītas ar nodarbībās pavadīto laiku atbilstoši VGAR 39. panta 4. punkta f) apakšpunkta nosacījumiem.

(99) Tomēr Komisijai ir jāņem vērā, ka šajā gadījumā iesniegtie pierādījumi, kas ir saistīti ar samērīgumu un apliecina atbalsta ierobežošanu līdz nepieciešamajam minimumam, sastāv gandrīz vienīgi no paredzēto izdevumu aplēsēm un prognozēm par turpmāko rīcību. Tā tas ir, piemēram, nosakot kopējo darbinieku skaitu, kuriem paredzēts ierosinātais mācību projekts, plānojot, ka līdz 2012. gadam kopējais darbinieku skaits būs 9 000. Līdzīgs pamatojums attiecas uz attaisnoto izmaksu aplēsēm atbilstoši izdevumu kategorijām saskaņā ar VGAR 39. panta 4. punktu. Komisija atzīst par pamatotu pieņemt, ka attiecībā uz tāda mēroga mācību projektu kā šis, kas paredzēts 9 000 darbiniekiem, kas ietvers vairāk nekā 269 dažādus kursus un kas jāīsteno piecu gadu laikā, attaisnotās izmaksas, kuras uzskatītas par nepieciešamām, var aprēķināt, vienīgi pamatojoties uz līdzīgiem izdevumiem, kādi bijuši agrāk (saistībā ar mācību projektiem, kas piedāvāti citās uzņēmuma ražotnēs), un ņemot vērā reālas izmaksu aplēses un prognozes Rumānijai (sk. 20. apsvērumu iepriekš). Tomēr nevar *a priori* izslēgt, ka faktiskās izmaksas galu galā varētu būt mazākas par prognozētajām izmaksām. Tādēļ ir jāievieš papildu drošības pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību samērīguma principam projekta īstenošanas laikā. Šis jautājums ir risināts ar šā lēmuma 2. pantā iekļautajiem nosacījumiem.

Konkurences izkropļojums

(100) Saskaņā ar 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 17. punktu Komisijai ir pamatīgi jāizvērtē atbalsta iespējamā kropļojošā ietekme tajos gadījumos, kad ierosinātais atbalsts varētu izraisīt būtiskas izmaiņas atbalsta saņēmēja rīcībā, kas varētu radīt konkurences traucējumus. Atbalsta iespējamā kropļojošā ietekme var atšķirties atkarībā no atbalsta un attiecīgā(-o) tirgus(-u) veida.

(101) Komisija atzīmē, ka ierosinātais atbalsts gandrīz pilnībā attiecas uz vispārējām mācībām, kas pēc būtības vispirms nāks par labu pašiem darbiniekiem un tikai pēc tam atbalsta saņēmējam (lai gan tas gūs labumu, iegūstot savā rīcībā kvalificētāku darbaspēku). Tādējādi varētu apgalvot, ka atbalsts būtiski neietekmē kvalitāti, produkcijas apjomu vai cenu – nerada tāda veida ietekmi, kas nāktu par labu saņēmējam, kaitējot konkurentiem. Turklāt arī atbilstībai samērīguma principam vajadzētu ierobežot atbalsta kropļojošo ietekmi.

(102) Tomēr saskaņā ar 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 18. punktu atbalsta selektivitāte, atbalsta apjoms, kā arī mācību programmas ilgums norāda uz konkurences izkropļošanas iespēju un apjomu. Ierosinātais atbalsts ir selektīvs (tas paredz individuālu *ad hoc* atbalstu lielam uzņēmumam), atbalsta summa ir neparasti liela (57 miljoni euro), un atbalstītā mācību programma aptver vairāk nekā piecu gadu periodu (kas turklāt sakrīt ar laiku, kad tiek uzsākti divi jauni ražošanas projekti).

(103) Komisiju īpaši uztrauc ietekme, kādu varētu radīt neierasti lielā kopējā atbalsta summa, proti, 57 miljoni euro. Šāda apjoma atbalstam, jo īpaši, ja visa summa tiktu izmaksāta tieši atbalsta saņēmējam, būtu līdzīga kropļojoša ietekme kā tiešām skaidras naudas dotācijām. Šajā situācijā atbalsta saņēmējs varētu izlietot naudas summu – vismaz programmas īstenošanas sākotnējās stadijās – arī citiem ar uzņēmuma darbību saistītiem mērķiem, nevis tikai segt realizējamās mācību programmas izmaksas.

(104) Vēl viens apsvērums ir iespējamās finansiālās priekšrocības, ko atbalsta saņēmējs varētu iegūt no tā, ka mācību atbalsts varētu daļēji segt darbinieku algu kompensāciju par laiku, kas pavadīts papildu mācību nodarbībās, kuras atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Saskaņā ar Rumānijas un "Ford" iesniegto informāciju ierosinātais mācību projekts kopumā vidēji paredz 111 mācību dienas vienam darbiniekam (t. i., vidēji 22,2 mācību dienas gadā), ietverot gan uzņēmuma speciālo mācību programmas daļu (kas neatbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem), gan papildu "attaisnoto" mācību programmas daļu.

(105) Lai novērtētu ierosinātā atbalsta iespējamo kropļojošo ietekmi, Komisijai ir arī jāņem vērā nozares specifika un ar atbalstāmo mācību projektu saistītā(-o) tirgus(-u) struktūra. Lai izvērtētu šos aspektus, Komisija ņem par pamatu attiecīgā preču tirgus, attiecīgā ģeogrāfiskā tirgus un tirgus daļas analīzi, kuru Komisija veica 2008. gadā, lai novērtētu reģionālo atbalstu uzņēmumam "Ford Craiova" ([46]). Šīs analīzes secinājumi tiek salīdzināti ar jaunākajiem konsultāciju firmas "Global Insight" ([47]) datiem par automobiļu pārdošanu un tiek interpretēti, ņemot vērā jaunāko informāciju par jaudas izmantošanas rādītājiem šajā nozarē.

(106) Mācību atbalsta saņēmējs ir liels uzņēmums, kas nodarbojas ar mehānisko transportlīdzekļu ražošanu. Krajovas rūpnīcā "Ford" ražos divus jaunus transportlīdzekļus: *B-MAV* – nelielu daudzfunkcionālu modeli, kas būvēts uz B segmenta vieglo automobiļu platformas atbilstoši "Ford" klasifikācijai, un *ISV* – universālu transportlīdzekli, ko var izmantot gan pasažieru, gan komerciāliem pārvadājumiem, kas būvēts uz C segmenta vieglo automobiļu platformas atbilstoši "Ford" klasifikācijai. No 2011. gada Krajovas rūpnīca sāks arī ražot dzinējus ar zemu CO_2 izmešu līmeni, kuri tiks izmantoti gandrīz vienīgi "Ford" transportlīdzekļos.

(107) Komisija 2008. gada aprīļa lēmumā par reģionālo atbalstu secināja, ka, tā kā dzinēji ir starpprodukti, ko paredzēts uzstādīt "Ford" transportlīdzekļos, attiecīgie preču un ģeogrāfiskie tirgi dzinējiem sakrīt ar gala produktu (transportlīdzekļu) tirgiem. Attiecībā uz *B-MAV* un *IVS* transportlīdzekļu preču un ģeogrāfiskajiem tirgiem, ievērojot, ka attiecīgo automobiļu segmentu klasifikācijas sistēmas atšķiras, Komisija ņēma vērā dažādas alternatīvas preču tirgus definīcijas. Krajovas rūpnīcā ražotie transportlīdzekļi galvenokārt ir paredzēti ES un EEZ tirgiem, taču nākotnē uzņēmums plāno tos eksportēt arī uz citām pasaules valstīm. Komisija noteica attiecīgās tirgus daļas 2007.–2012. gadā EEZ un pasaulē un secināja, ka lielākā iespējamā attiecīgā tirgus daļa uzņēmumam "Ford" bija 16,8 % apmērā EEZ līmenī 2007. gadā ar tendenci nedaudz samazināties laikā līdz 2013. gadam. *B-MAV* modelim līdzīgus transportlīdzekļus ražo uzņēmumi "Renault" un "Opel", bet *IVS* modelim līdzīgus automobiļus ražo "Renault", "Citroen", "Fiat" un "Volkswagen".

(108) Eiropas autobūves nozari kopumā raksturo ražošanas jaudas pārpalikums, piemēram, 2007. gadā, kas tika uzskatīts par labu gadu automašīnu pārdošanai Eiropā, ražotāji laida tirgū par 4 miljoniem automobiļu vairāk, nekā tirgus spēja absorbēt ([48]). *ACEA* (Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija) ziņo, ka jauno vieglo kravas transportlīdzekļu līdz 3,5 t reģistrēšana Eiropā no 2008. gada jūlija līdz 2009. gada jūlijam samazinājās par 31,4 % ([49]).

(109) Komisija uzskata, ka nozares īpatnības (galvenokārt pārprodukcija) un attiecīgo tirgu īpatnības (intensīva konkurence dažu lielu ražotāju starpā) norāda, ka atbalsts patiesi varētu izkropļot konkurenci. Tomēr šie apsvērumi ir jālīdzsvaro ar nepieciešamību veicināt turpmākās investīcijas, lai nodrošinātu Eiropas mehānisko transportlīdzekļu nozares ilgtermiņa dzīvotspēju kopumā. Savā paziņojumā "Reaģējot uz krīzi Eiropas autorūpniecībā" ([50]) Komisija noteica virkni atbalsta pasākumu, tostarp mācību atbalstu, lai palīdzētu nozarei pašreizējās krīzes apstākļos. Turklāt ir nepieciešams atgādināt, ka, lai gan atbalsts ir apjomīgs absolūtā izteiksmē, tas veido tikai aptuveni vienu trešdaļu no kopējām finanšu saistībām attiecībā uz Krajovas rūpnīcas darbinieku mācībām. Tādējādi šie apsvērumi paši par sevi nerada pietiekamu pamatu, lai atbalstu atteiktu. Tomēr tie liecina, ka ir nepieciešams noteikt konkrētus nosacījumus attiecībā uz atbalsta maksājumu, lai nodrošinātu, ka tādējādi "Ford" neiegūst pārmērīgu īstermiņa likviditāti. Šis jautājums tiek aplūkots, izvirzot programmas īstenošanas nosacījumus, kas izklāstīti lēmuma noslēdzošās sadaļas 2. pantā.

Atbalsta pozitīvās un negatīvās ietekmes salīdzinājums

(110) Komisija secināja, ka ierosinātā atbalsta pozitīvā ietekme, proti, i) liekot saņēmējam piedāvāt papildu vispārējās mācības, kas varētu labvēlīgi ietekmēt ekonomiku un sabiedrību, jo īpaši atbalstāmā reģiona līmenī saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu; ii) atbalsta kā politikas instrumenta piemērotība un iii) tā stimulējošā

([46]) Sk. 4. zemsvītras piezīmi, 70.–129. apsvērumus.

([47]) Komisijas dienestu iegūtie dati no uzņēmuma "Global Insight" 2009. gada oktobrī. Sk. http://www.ihsglobalinsight.com

([48]) Sk. 2009. gada 17. septembra rakstu "Small Isn't Beautiful" žurnālā *The Economist*, citējot "PWC" aprēķinus par pārprodukciju Eiropas automobiļu tirgū 2005.–2010. gadā.

([49]) Sk. *ACEA* 2009. gada 24. septembra paziņojumu presei *New Commercial Vehicles Registrations July & August 2009, EU and EFTA Countries*, pieejams http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/commercial_vehicles_registrations_down_374_eight_months_into_2009

([50]) Komisijas 2009. gada 25. februāra paziņojums, pieejams http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0104:FIN:EN:PDF

ietekme ir pietiekami pierādīta. Komisijai joprojām ir zināmas bažas attiecībā uz ierosinātā atbalsta samērīgumu, pamatojoties uz aplēsēm par nākotnes izdevumiem un prognozēm par turpmāko rīcību, tomēr secina, ka *ex ante* samērīguma pierādījumi, kas iesniegti lietā, ir pieņemami. Attiecībā uz atbalsta negatīvo ietekmi, kas saistīta ar tā iespēju izkropļot konkurenci, Komisija pauž bažas īpaši par šāda apjoma individuāla atbalsta ietekmi, cita starpā ņemot vērā nozares un attiecīgo tirgu specifiku. Tomēr Komisija uzskata, ka ar samērīgumu un kropļojošo ietekmi saistītos jautājumus var risināt, ievērojot dažus nosacījumus attiecībā uz atbalstītās programmas īstenošanu, kuru mērķis ir nodrošināt, lai atbalsts tiku izmaksāts tikai ar atpakaļejošu datumu periodiski pa daļām pēc tam, kad "Ford" būs iesniedzis pierādījumus par reālajām izmaksām. Tādēļ Komisija secina, ka ierosinātā atbalsta pozitīvā ietekme pārsniedz tā iespējamo negatīvo ietekmi. Šī kopumā pozitīvā bilance ļauj atzīst atbalstu par saderīgu ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

Atbalsta kumulācija

(111) Šis jautājums tika aplūkots lēmuma 96.–97. punktā. Komisija secināja, ka ierosinātais atbalsts atbilst atbalsta kumulācijas prasībām, ko nosaka VGAR 7. pants.

Deggendorf princips

(112) Ņemot vērā dokumentus, ko Rumānija iesniedza, lai pierādītu, ka 2008. gada 27. jūnijā "Ford" atmaksāja nesaderīgo privatizācijas atbalstu 27 miljonu euro apmērā un uzkrātos procentus, Komisija secina, ka ierosinātais atbalsts atbilst tā sauktajam *Deggendorf* principam.

7. **SECINĀJUMS**

(113) Komisija konstatē, ka Rumānijas paziņotais mācību atbalsta pasākums uzņēmumam "Ford Romania SA", kas atrodas Krajovā, un ko veido atbalsts ar kopējo summu 57 miljoni euro, kurš paredzēts piecu gadu mācību programmas finansēšanai, kas kopumā paredzēta 9 000 Krajovas rūpnīcas darbiniekiem, ir saderīgs ar iekšējo tirgu atbilstoši LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktam.

(114) Ņemot vērā šā lēmuma 99., 109. un 110. apsvērumā aplūkotās bažas par atbalsta samērīgumu un iespējamo kropļojošo ietekmi, Komisija uzskata, ka ir nepieciešami un pamatoti pieņemt pozitīvu lēmumu ar nosacījumiem, ievērojot procedūras regulas 7. panta 4. punktu ([51]). Šie nosacījumi ir paredzēti, lai nodrošinātu samērīgumu projekta īstenošanas gaitā (nodrošinot, ka atbalsta summa sedz vienīgi faktiskos attaisnotos izdevumus), lai ierobežotu iespējamo kropļojošo ietekmi, ja visa atbalsta summa tiktu izmaksāta uzreiz, un lai paplašinātu darbinieku mācību laikā iegūto prasmju pielietojuma iespējas.

(115) Turklāt, kā Rumānija to ierosināja savā 2009. gada 9. jūlija iesniegumā ([52]), atbalsta maksājuma noteikumiem un nosacījumiem ir jābūt noteiktiem atsevišķā Rumānijas tiesību aktā.

(116) Balstoties uz šiem apsvērumiem, Komisija ar šo

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Atbalsts 57 miljonu euro apmērā, ko Rumānija plāno piešķirt uzņēmumam "Ford Romania SA", kas atrodas Krajovā, ir saderīgs ar iekšējo tirgu, ievērojot 2. pantā izklāstītos nosacījumus.

2. pants

1. Atbalstu izmaksā vairākās *ex post* maksājuma daļās intervālos, kuru ilgumu nosaka līgumā starp Rumānijas piešķīrēju iestādi un atbalsta saņēmēju, bet kas nedrīkst pārsniegt vienu gadu. Periodisko maksājumu kopējā summa atbilst faktiskajām izmaksām, ko atbalsta saņēmējs norādījis Rumānijas piešķīrējai iestādei.

2. Rumānijas iestādes informē Rumānijas Konkurences padomi, kurai ir uzticēts uzraudzīt šā atbalsta pasākuma īstenošanu, un kompetentos Komisijas dienestus par panāktās vienošanās nosacījumiem attiecībā uz *ex post* maksājuma intervālu ilgumu.

3. Katra mācību programmas īstenošanas gada beigās atbalsta saņēmējs iesniedz Rumānijas uzraudzības iestādei un Komisijai neatkarīgu revidentu sagatavotus detalizētus ziņojumus par programmas īstenošanu un izdevumiem, kas radušies pārskata periodā. Īstenošanas ziņojumos iekļauj sīku informāciju par izdevumiem, kas radušies, un par piedāvātajām mācībām. Attaisnoto izdevumu kategorijas katrai mācību kursu paketei ziņojumos atspoguļo saskaņā ar VGAR 39. panta 4. punktu. Gada īstenošanas ziņojumos arī jāuzskaita pārskata periodā katrā

([51]) Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus *EK* līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.).

([52]) Sk. 21. apsvērumu iepriekš.

mācību paketē piedāvātie mācību kursi, jānorāda kursus apmeklējušo darbinieku skaits pa darbinieku kategorijām, jānorāda katra kursa un kursu paketes ietvaros piedāvāto kopējo mācību dienu/stundu skaits un kopējais uzņēmuma darbinieku skaits katra programmas īstenošanas gada beigās (darbinieku skaits). Neatkarīgais revidents ir jāizvēlas, atbalsta saņēmējam un Rumānijas uzraudzības iestādei savstarpēji vienojoties.

4. Maksājuma daļu izmaksu programmas īstenošanas secīgajos gados nosaka pēc tam, kad Rumānijas uzraudzības iestāde un Komisija ir pieņēmušas ikgadējos īstenošanas ziņojumus, sešu nedēļu laikā no dienas, kad iesniegts par pilnīgu uzskatāms ziņojums. Ja noteiktajā termiņā netiek darīti zināmi nekādi iebildumi, īstenošanas ziņojumi ir uzskatāmi par klusuciešot pieņemtiem.

5. Visiem darbiniekam, kas apmeklējuši mācību kursus, atbalsta saņēmējs programmas beigās vai katru gadu (kā ērtāk) izsniedz apliecību par kursu apmeklējumu, norādot apmeklētos kursus un katrā kursā pavadīto dienu/stundu skaitu. Jebkurā gadījumā šāda apliecība par kursu apmeklējumu ir jāizsniedz pēc darbinieka pieprasījuma, ja darbinieks ir iesniedzis oficiālu iesniegumu par aiziešanu no darba uzņēmumā. Apliecība par kursu apmeklējumu tādējādi nodrošina mācībās iegūto prasmju pielietošanu citās jomās.

6. Rumānijas iestādes transponē iepriekš 1.–5. punktā izklāstītos nosacījumus tiesību aktā, kas regulē mācību programmas īstenošanu. Papildus iepriekš minētajiem nosacījumiem tiesību aktā arī nosaka īpašus noteikumus, kas garantē to atbalsta summu atmaksu, kuras izmaksātas iepriekšējos periodiskos maksājumos, kuri ir pārsnieguši faktiskos izdevumus un/vai atbalsta intensitāti, pamatojoties uz kuru atbalsts apstiprināts saskaņā ar nodrošināmo "vispārējo" vai "specifisko" mācību kvalifikāciju. Tiesību aktā arī nosaka saņēmēja pienākumu izslēgt no attaisnotajām izmaksām tās izmaksas, kuras galu galā tiks atgūtas, gūstot labumu no darbinieku jauniegūtajām prasmēm mācību rezultātā 2009. gada paziņojuma par mācību atbalstu 16. punkta pēdējās daļas nozīmē. Komisiju informē par pieņemto tiesību aktu pēc iespējas īsākā laikā. Atbalstu nedrīkst īstenot pirms šā tiesību akta pieņemšanas.

7. Komisija aicina "Ford" Krajovas rūpnīcas darbinieku pārstāvjus katra mācību programmas īstenošanas gada beigās iesniegt rakstiskas atsauksmes par sniegto mācību kursu saturu un par to apmeklētību (norādot kursus apmeklējušo darbinieku skaitu un mācībām veltīto laiku).

3. pants

Divu mēnešu laikā no šā lēmuma izziņošanas Rumānija informē Komisiju par pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu tā prasības.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Rumānijai.

Briselē, 2009. gada 2. decembrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Neelie KROES